

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anja Petrovčič

Zakonsko urejanje religijskega področja v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anja Petrovčič

Mentor: izr. prof. dr. Aleš Črnič

Zakonsko urejanje religijskega področja v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Dr. Alešu Črničū za koristne napotke in smiselna opozorila. Staršem, zaradi katerih sem lahko postala, kar sem. In tistim, ki z mano, točno takšno, kot sem postala, potujejo po vseh poteh.

Hvala!

Zakonsko urejanje religijskega položaja v Sloveniji

Diplomsko delo proučuje formalno urejanje religijskega področja v Sloveniji. Najprej sta opredeljena pojma religije in verskih skupnosti, posebej sta opredeljena še pojma verske svobode ter ločenosti države od cerkve. Sledi pogled na trenutno stanje v Sloveniji. Tu obravnavam izvajanje verske svobode in ločenosti države ter cerkve v Sloveniji, versko sliko v Sloveniji, kjer so predstavljene vse verske skupnosti in odstotna pripadnost Slovencev določeni verski skupnosti ter sporazumi, ki so bili sprejeti med Slovenijo in verskimi skupnostmi. V nadaljevanju se dotaknem časovnega pregleda zakonskega urejanja religijskega področja. V zadnjem delu je podrobneje predstavljen Zakon o verski svobodi, ki je trenutno v veljavi, dele zakona, ki jih je Ustavno sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju US) spoznalo za sporne in reševanje teh pomanjkljivosti. Diplomsko delo ugotavlja, da skozi celotno zgodovino prihaja do zapostavljanja pravnega položaja, pri tem pa ključno vlogo igra politika. Prav tako se izkaže, da sta principa verske svobode in ločitve cerkve in države težko vzporedno izvedljiva, saj se zapleta že pri sami definiciji. Diplomsko delo zaključuje, da je formalno urejanje religijskega področja zahtevna tematika, polna različnih interpretacij, videnj in interesov. Vsekakor pa trenutne razmere kažejo, da smo še daleč od idealnega stanja.

Ključne besede: verske skupnosti, verska svoboda, ločitev države in religije, Zakon o verski svobodi, Slovenija.

Legal regulation of the religious field in Slovenia

In this thesis I examined the formal regulation of the religious field in Slovenia. At the beginning, I provided the definitions of the concept of religion and religious communities, with special emphasis on the concepts of religious freedom and the separation of Church and State. In the second part of the thesis, I demonstrated the current situation regarding this issue in Slovenia. Apart from demonstrating the implementation of religious freedom and the separation of Church and State in Slovenia, I statistically presented different religious communities in the country. Herein, I also included various agreements between the Republic of Slovenia and its religious communities. Furthermore, I provided a timeline of legal regulation of the religious field in Slovenia. I presented the Religious Freedom Act which is currently in force. I paid special attention to the articles that were found incomplete by the Slovenian Constitutional Court. After my analysis, I concluded that the position of Slovenian religious communities has been neglected through history and that politics plays a major role on the religious field. It is important to notice that it is difficult to realize both, the principles of religious freedom and the separation of Church and State in the same place contemporarily. Therefore, my conclusion is that legal regulation of the religious field is a challenging theme, full of different interpretations, views and interests. It is no doubt that the current situation is far from being perfect.

Key words: religious communities, religious freedom, the separation of church and state, Religious Freedom Act, Slovenia.

Kazalo

1	Uvod	7
2	Formalizacija verskih skupnosti	8
2.1.	Oprelitev religijskega področja.....	8
2.1.1	Definicija religije.....	8
2.1.2	Verske skupnosti	9
2.1.4	Verska svoboda	12
2.1.5	Ločenost države od cerkve	12
2.2.	Pogled na trenutno stanje.....	16
2.2.1	Verska svoboda in ločenost države od cerkve v Sloveniji	17
2.2.3	Verska slika Slovenije	18
2.2.3	Sporazumi.....	19
2.3	Časovni pregled urejanja področja	19
2.3.1	Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji.....	22
2.4.	Zakon o verski svobodi	23
2.4.1	Problematika Zakona o verski svobodi	25
2.4.2.	Rešitve zakona.....	37
3	Sklep	40
	Literatura	43
	Priloge.....	46
	Priloga A: Členi Ustave RS, ki govorijo o veri in verskih skupnostih.....	46
	Priloga B: Registrirane verske skupnosti v Sloveniji	47
	Priloga C: Sporazumi s posameznimi verskimi skupnostmi	50
	Priloga Č: Zakonski predlogi med zakonoma ZPPVS in ZVS med leti 1996 in 2006 ...	51
	Priloga D: Kronološki pregled sprejetja ZVS.....	51

Seznam uporabljenih kratic in okrajšav

ZVS	Zakon o verski svobodi
ZVSS	Zakon o verskih in svetovnonazorskih skupnostih
ZPPVS	Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti
UVS	Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti
RS	Republika Slovenija
DZ	Državni zbor Republike Slovenije
US	Ustavno sodišče Republike Slovenije
RKC	Rimokatoliška cerkev
AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

1 Uvod

V Sloveniji sta kot v zahodni demokratični državi uzakonjeni načeli verske svobode in ločitve države in cerkve, pri tem pa se samo po sebi postavlja vprašanje, kako vzporedno s tema dvema načeloma sobivajo številne verske skupnosti. Religija je imela poglobljen vpliv na razvoj posameznih kultur, danes pa pomembno sooblikuje socialno in kulturno, mnogokrat pa tudi politično življenje. Religija je zato pomemben in nezanemarljiv dejavnik vsake, tudi sodobne zahodne družbe. S tega stališča se tako religije same kot tudi cerkva in verskih skupnosti ne bi smelo izločevati iz družbene sfere, temveč bi se jim moralo omogočiti normalno in svobodno delovanje. Potrebno pa je poudariti, da vse države načeli verske svobode in ločitve države od cerkve nimajo zapisane v svoji ustavi, tudi tiste, ki ju imajo, pa ti načeli uresničujejo v različnih obsegih. Naša ustava sicer v 7. členu predvideva tako načelo ločitve kot tudi načelo enakopravnosti in svobodnega delovanja. Vendar se postavlja vprašanje, v kolikšni meri in na kakšen način se člen upošteva v realnosti. In prav na vprašanje, kako uspešna je naša država pri urejanju religijskega področja in hkratnemu upoštevanju načel ločitve in verske svobode, želim odgovoriti v diplomski nalogi. Namen naloge je tako osvetliti področje formalnega urejanja položaja verskih skupnosti in na enem mestu zbrati informacije o dogajanju na tem področju v zadnjih petdesetih letih. Najprej se bom dotaknila samega pravnega definiranja religije in verskih skupnosti, nato bom predstavila trenutno stanje na pravno religijskem področju pri nas in se ob tem dotaknila načela verske svobode ter načela ločenosti države in cerkve. Nato bom v nalogi predstavila zgodovinski prikaz urejanja področja, predvsem pa se bom osredotočila na trenutno situacijo. Tako se bom natančneje dotaknila trenutno veljavnega Zakona o verski svobodi in njegove problematike. V zadnjem letu namreč javnost razdvaja odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije (v nadaljevanju US) v kateri je sodišče razveljavilo del omenjenega zakona. S tem se je začela burna razprava, ali bi bilo potrebno popraviti le sporne člene ali napisati nov zakon. V nalogi si tako postavljam raziskovalno vprašanje, kako uspešna je pri tem država in predvsem na kakšen način formalno ureja področje verskih skupnosti. Ob tem se bom osredotočila in predstavila tudi stališča verskih skupnosti, ki so se pojavila predvsem ob problematiki Zakona o verski svobodi (v nadaljevanju ZVS). Postavljeno vprašanje bom raziskala na podlagi analize primarnih virov, predvsem zakonov, ter sekundarnih virov, kjer bom uporabila znanstvene monografije, zbornike, znanstvene članke, poleg tega pa tudi poročanja medijev.

2 Formalizacija verskih skupnosti

2.1. Opredelitev religijskega področja

2.1.1 Definicija religije

Pri pravnem urejanju položaja verskih skupnosti je izrednega pomena natančno definiranje, kdo spada v skupino verskih skupnosti, ki imajo posebne pravice ter privilegije, in na drugi strani tudi dolžnosti ter odgovornosti. Pri omenjeni ureditvi se najpogosteje znajdemo na področju, kot so finančna ureditev, zakonska zveza, izobraževanje in mediji (Davie 2000, 156).

Pri sami definiciji je potrebno najprej poudariti, da znanstveno preučevanje ni empirično, temveč temelji na metodološkemu agnosticizmu. »Religijo pojmuje kot človekovo dejavnost in jo razume kot še eno izmed socialnih dejavnosti (kot npr. umetnost).« (Črnič 2001, 1004). S tega stališča verske skupnosti v prvi vrsti proizvajajo in omogočajo izvajanje socialne dejavnosti. Črnič pri tem izpostavi, da gre pri religiji za specifično človekovo proizvodnjo, ki se tako kot ostale socialne dejavnosti spreminja skupaj z družbenimi spremembami. Prav to se je zgodilo v sodobnih zahodnih družbah, kjer se je kot posledica družbenih sprememb spremenilo predvsem izražanje religioznosti. Nemogoče pa bi bilo sklepati, da je religija iz njih izginila (Črnič 2001, 1004). Religija danes ne predstavlja več samoumevnega dejavnika, spremenila pa se je tudi njena definicija, ki ni določena več le s prevladujočo, tradicionalno religijo obravnavanega področja. Religija se je deinstitutionalizirala in se v vedno večjem obsegu širi v bolj individualistične oblike. Zahodne družbe, ki jih opredeljuje velika pestrost in izjemna raznolikost svetovnih nazorov, tako določa tudi prisotnost številnih velikih in manjših verskih skupnosti, med katerim prevladujejo predvsem nova religijska gibanja. Posameznik ima pravico, da se po principu izbire sam odloči za določeno religijo. Kakor pojasnjujeta Stark in Bainbridge, gre tudi pri religijski izbiri za racionalno odločitev, ki temelji na temelju stroškov in koristi (Stark in Bainbridge v Črnič 2001, 1005). Mnogi sociologi se strinjajo, da ni mogoče definirati bistva religije ali skupne značilnosti, ki bi bile lastna vsaki religiji. So pa za religije značilne družinske lastnosti, vendar nobena religija ne vsebuje vseh lastnosti religije, prav tako tudi nobena specifična lastnost ni nujno vsebovana v vsaki religiji. Nekatere imajo več, druge pa manj družinskih lastnosti, sama religija kot taka pa je pojav z zabrisanimi robovi (Črnič 2001, 1011–2).

Administrativno in pravno definiranje religije v sodobnih, multikulturnih družbah pogosto predstavlja resne konflikte. Pri tem igra glavno vlogo določanje pogojev, pod katerimi neka skupina lahko pridobi status religije, ki v večini pravnih sistemov s seboj prinaša različne ugodnosti. Prav zaradi njih, kot izpostavi Introvigne, se za religijo kot kulturno dobrino spopadajo različne interesne skupine. Religija tako postane zahteva določene skupine po družbenem statusu in z njim povezanimi ugodnostmi (Introvigne v Črnič 2001, 1005). Pri pravnem definiranju religije ne gre zgolj za teorijo, temveč za pomemben vpliv na njeno vlogo, pomen in meje. Tako ima lahko konkretne in resne posledice za posameznike in skupine ter vpliva na razmerje moči v družbi. S tega stališča definicija dobi pomembno politično težo, zato jo uporablja tudi sfera politike. K njej se pogosto zateče tudi sodstvo zaradi odločanja o upravičenosti do statusa religije, in tudi same verske skupnosti, bodisi zaradi pridobivanja legalnega statusa bodisi v boju proti drugim religijskim akterjem. Institucionalna definicija pojmuje religijo ožje, na podlagi kriterijev avtentičnosti in pristnosti. Na to pogosto vpliva popularno razumevanje religije, ki je kulturno pogojeno in s tem nenaklonjeno novim načinom religioznosti. Večina pravne regulative demokratičnih držav ne vsebuje eksplicitnih definicij religije, čeprav jo uradni organi, kot sta politika in sodstvo, potrebujejo za svoje dosledno delo. Politiki in pravniki se tako v nekaterih primerih za strokovno mnenje pri manjkajoči definiciji obrnejo k družboslovcem, toda pogosto imajo večji vpliv množični mediji in »protisektantske« skupine, ki širijo popularno definicijo. In prav to nenazadnje vpliva tudi na številne pomembne institucionalne odločitve (Črnič 2001, 1006–7).

2.1.2 Verske skupnosti

Pod verske skupnosti štejemo združenja fizičnih oseb, ki se prostovoljno združijo zaradi enakega verskega prepričanja, izpovedovanja ter opravljanja verske dejavnosti. Specifičnost verskih skupnosti se kaže v skupnem verskem interesu, ki omogoča svobodno izražanje in izpovedovanje ter uresničevanje z opravljanjem verskih dejavnosti.

Pri verskih skupnostih je potrebno upoštevati načelo enakopravnosti, načelo svobodnega delovanja, načelo prostovoljnosti in načelo nepridobitnosti.

- Načelo enakopravnosti pomeni pravno enakost različnih verskih skupnosti. Pred zakonom so namreč vse verske skupnosti enake tako v pravicah kot pri dolžnostih, postavljeni so jim enaki pogoji in ponujene enake priložnosti, od skupnosti pa je

odvisno ali jih glede na svojo številčnost, organiziranost in finančno sposobnost izkoristijo.

- Načelo svobodnega delovanja kot ustavna vrednota je vprašljiva le, ko bi delovanje verske skupnosti nasprotovalo kakšni drugi ustavni vrednoti ali obvezujočim normam pravnega reda. Vendar se verska skupnost lahko ustanovi samo zaradi opravljanja verske dejavnosti, kot jo definira veljavni pravni red Republike Slovenije (v nadaljevanju RS), njeno delovanje pa je svobodno le, če je v okvirih zakonov, ki veljajo za vse.
- Načelo prostovoljnosti temelji na načelu svobodnega združevanja in določa, da obvezno združevanje v verske skupnosti ni mogoče. Nobenega posameznika tako ni mogoče prisiliti v vključitev, prav tako pa ni mogoče samodejno sklepati na njegovo vključitev na podlagi njegove veroizpovedi.
- Načelo nepridobitnosti določa, da se verska skupnost ne sme ukvarjati s pridobitno dejavnostjo, saj je namenjena izključno opravljanju verskih dejavnosti, katerih cilj ni ustvarjanje dobička (Legat-Čož 2001, 68).

Definicije verske skupnosti se od države do države sicer razlikujejo, vendar so pogosto določene v okviru postavljenih zakonskih pogojev. Ti najpogosteje določajo minimalno časovno obdobje prisotnosti religije v državi in minimalno število pripadnikov. Vendar so ti pogoji pogosto tako zahtevni, da se velik del, predvsem novih religijskih gibanj, ne more definirati in registrirati kot verska skupnost (Črnič 2001, 1008–9).

Leta 1976, ko je bil sprejet Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v RS (v nadaljevanju ZPPVS), je svoje delovanje prijavilo deset verskih skupnosti. Danes je pri Uradu vlade za verske skupnosti (v nadaljevanju UVS) prijavljenih 42 verskih skupnosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti).¹ Verske skupnosti, ki so uradno prisotne v slovenskem prostoru vse od sprejema ZPPVS leta 1976, so: Katoliška Cerkev, Evangeličanska Cerkev v Republiki Sloveniji, Judovska skupnost Slovenije – Judovska občina Ljubljana, Zveza baptističnih cerkva v Republiki Slovenije, Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško-Ljubljanska, Islamska skupnost v Republiki Sloveniji, Binkoštna cerkev v Republiki Sloveniji, Krščanska adventistična cerkev in Jehove priče – krščanska verska skupnost (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 1994, 4).

---

¹ Vse trenutno registrirane verske skupnosti so navedene v Prilogi B.

2.1.3 Oblike verski skupnosti

Med vsemi verskimi skupinami, ki nastopajo na religijskemu parketu, obstajajo velike razlike. Zato je na tem mestu potrebno pojasniti razlike med različnimi oblikami. Melton različne verske pojavne oblike deli v štiri skupine: cerkev, etnične religije, sekte in nove religije.

- Dominantne religije: v prvo skupino spadajo dominantne religije v posamezni državi in religije, za katere ni nujno potrebno, da imajo v posamezni državi večinsko oziroma visoko število članov, temveč je pomembno, da v svetovnem merilu pripadajo eni izmed velikih svetovnih religij.
- Etnične skupine: pod etnične skupine spadajo religije, ki jih ne moremo šteti pod svetovne religije in tudi nikoli ne bodo postale cerkve, prav tako pa gre pogosto tu za religije, ki pripadajo določeni etniji.
- Sekte: v skupino sekt uvršča skupine, ki imajo podobna načela kot uveljavljene religije, vendar so njihovi obredi verovanja in čaščenja veliko striktnější.
- Nove religije: zadnja skupina so nove religije oziroma kulti. To je edina izmed vseh štirih skupin, kateri tako uveljavljene religije kot tudi oblast in nevladne religije ne priznavajo legitimnosti. Nove religije so tako ves čas pod pritiskom pregona in dokazovanja avtentičnosti svojih praks (Melton 2004, 26–7).

Podobna je delitev tudi med slovenskimi sociologi. Flere prav tako loči med štirimi skupinami: cerkvijo, sekto, denominacijo in kultom.

- Cerkev teži k univerzalnosti, da bi zaobjela celoten svet, čeprav do tega v praksi nikoli ne pride. Doseže pa dominacijo v mejah lastne države ali na določenem geografskem območju. Zanj je značilna hierarhično in centralistično, včasih pa celo monarhistično razporejena avtoriteta. Prav tako cerkev v večini primerov podpira vladajočo politično ureditev, oblast posamezne države pa cerkvi podeljuje legitimiteto (Flere 1995, 88). Cerkev lahko preide tako v sekto kot tudi v denominacijo.
- Sekte oziroma ločine so manjše verske skupnosti, ki nastanejo z ločitvijo iz druge skupnosti. Do tega pride, ker so ločeni pripadniki prepričani, da prejšnja skupnost ne narekuje več prave vere in je skrenila s poti pravega nauka. Sekte tako poudarjajo zgolj posamezne dele nauka, imajo karizmatične voditelje in pogosto pripisano negativno konotacijo (Flere 1995, 90).

- Denominacije so verske skupnosti, ki so po velikosti bližje sektam kot cerkvam in nimajo teženj k univerzalnosti. Za njih je značilen nazorski pluralizem in strpnost, saj se ne izključujejo, prav tako pa sprejemajo tudi druge skupnosti in nauke (Flere 1995, 94).
- Kulti so najmanj jasno institucionalizirana in najmanj organizirana oblika verske skupnosti. Zanje je značilna fluidna oblika, zato naj bi bilo točneje govoriti o gibanju kot o skupnosti. Pogosto nimajo razdelanega nauka in slonijo na majhnem številu verskih trditev, formalno vodstvo v večini primerov ni jasno definirano, članstvo v njih pa je prostovoljno (Flere 1995, 95–96).

2.1.4 Verska svoboda

Verska svoboda je univerzalno priznana človekova pravica, ki jo zagotavlja Splošna deklaracija o človekovih pravicah iz leta 1948 in Evropska konvencija o človekovih pravicah iz leta 1950. Na načelo zagotavljanja verske svobode je najbolj vplivala francoska revolucija leta 1789. Še istega leta je Francija v Deklaracijo o človekovih in državljskih pravicah umestila člen, ki določa, da nihče ne sme biti preganjen zaradi svojih verskih prepričanj (Šturm 2004, 10). Pri verski svobodi gre za pravice, ki so skoraj enako urejene v vseh demokratičnih družbah in jih je potrebno spoštovati že zaradi številnih mednarodnih pogodb. Posameznik ima tako pravico, da si svobodno izbere vero, versko prepričanje ali opredelitev vesti, prav tako pa tudi možnost, da verskega prepričanja nima. Verska svoboda še upravičuje svobodno izražanje vere, tako v zasebnem kot tudi v javnem življenju. Določa pravico do svobodnega poučevanja vere, prepoved diskriminacije in zagotavljanje izvrševanja svobode vesti in verske svobode s strani države. Verska svoboda omogoča tudi ugovor vesti in svobodo združevanja. Na tem mestu je pomembno izpostaviti tudi negativni vidik verske svobode. Ta pomeni, da nikogar ne smemo siliti v manifestacijo njihovega verskega prepričanja, članstvo v verski skupnosti ali udeležbo v verskih obredih (Prepeluh 2004, 183–5).

2.1.5 Ločenost države od cerkve

Ločitev države in religije je eno glavnih odlikovanj demokratične države, od katere se pričakuje religiozna in svetovnonazorska nevtralnost ter zapovedi paritete in strpnosti (Šturm 2004, 13–4). Pomeni suverenost, samostojnost in nevezanost države nasproti verskih skupnosti in posledično samostojnost verskih skupnosti nasproti državi, tako v verskih kot tudi v njenih notranjih zadevah (Legat-Čož 2001, 67). Ločitev tako po eni strani pomeni

nedotakljivost cerkve, ko gre za njena notranja razmerja, po drugi strani pa popolno suverenost držav (Rus 2001, 59).

V teoriji gre za model, ki v največji možni meri zagotavlja tako individualno kot institucionalno svobodo religije (Šturm 2004, 26). Model ločitve države in cerkve izhaja iz Francije in Združenih držav Amerike. V Franciji se je pojavil skupaj s francosko revolucijo, ki je kot prvo zahtevala svobodo vere, kot drugo pa prav ločitev države in religije. Vendar se načeli ločenosti države in cerkve ter zagotavljanja verske svobode v marsičem izključujeta. Kljub načelu svobode religije je Francija ohranila določbo, da ne priznava, ne plačuje in ne podpira nobene religije. Danes razumemo to ureditev kot liberalno laičnost, ki temelji na dualizmu države in cerkve, ne da bi ob tem zanemarjali religiozne potrebe državljanov (Šturm 2004, 10–1). Ameriški model ločitve države in cerkve pa je nekoliko drugačen. Medtem ko je v Franciji šlo predvsem za antiklerikalna nagnjenja revolucionarjev, so pisci ustave v Ameriki imeli precej različna prepričanja in nazore, tako da je bila ločitev racionalen in pragmatičen kompromis. Vendar je končni rezultat ločitve enak: deprivilegiranje kakršnekoli verske ustanove in omogočanje verske svobode, svoboščine misli in izražanja (Flere 1995, 110).

Kot navaja Šturm, lahko laične države razumemo tako v formalnem kot tudi v vsebinskem smislu. Formalno laična država pomeni, da v njej ni državne cerkve. Vsebinsko pa laično državo predstavlja dejstvo, da verske skupnosti niso povezane z državo kot njen sestavni del in ne vplivajo na njene odločitve. Ključno pri razmerju med državo in cerkvijo je soodvisnost med svobodo religije in laičnostjo države (Šturm 2004, 10). Laičnost zagovarja načeli pluralnosti in nevtralnosti. V tem pogledu se državo razume kot svobodno demokratično družbeno ureditev, ki gradi na medsebojnem spoštovanju različnih ver in razume, da podpora svobodni cerkvi prispeva k splošnemu razvoju (Šturm 2004, 13). Nevtralnost države do religije pomeni, da se država ne ukvarja z verskimi potrebami prebivalcev, saj se religija, ko je ta zagotovljena kot temeljna človekova pravica, umešča izven dosega države. Nevtralna država je tako nepristranska in nobene verske skupine niti ne podpira niti ne ovira. Pri tem ne sme učiti ali zavračati nobene filozofije, ne sme spodbujati ali prepovedovati nobene doktrine, prednosti pa ne sme dajati niti laični morali (Šinkovec 2001, 24; Šturm 2004, 15). Kljub nevtralnosti pa je državi naloženo, da sprejema pravne norme in tudi z zakoni omejuje pravice verskih skupnosti, če je to potrebno in nujno v javnem interesu. Vendar država ne sme omejevati verske svobode ali določati pogoje za delovanje verskih skupnosti (Šinkovec 2001, 23). Kljub vsemu naštetemu pa ločenost še vedno omogoča sklepanje različnih pogodb med državo in versko skupnostjo, pri tem pa velja načelo, da noben od teh dveh subjektov ni

močnejši in ne sme vsiljevati svoje volje (Šinkovec 2001, 24–5). Francija je tako že sredi prejšnjega stoletja priznala, da nevtralnost ne pomeni zanikanja religioznega, ampak zgolj prepoveduje identificiranje z religijo in dajanje prednosti kateri izmed njih (Šturm 2004, 11). Če država spoštuje družbeni pomen pojava vere, to ne pomeni, da zaradi tega ne bi mogla biti nevtralna v verskih zadevah (Šturm 2004, 13).

Pri ločevanju države od religije lahko hitro pride do izključevanja religije iz javnega življenja, s čimer se ločevanje sprevrže v izločevanje, kljub temu, da so verske skupnosti v partnerskem razmerju z državo in imajo privilegirani status v družbi. Tako prihaja do hkratnega izključevanja in vključevanja. To se lahko kaže v institucionalnem in personalnem izločevanju cerkve iz družbe in po drugi strani v funkcionalnem sodelovanju z njo. V institucionalni dejavnosti državnih organov tako ni mogoče uporabljati verskih simbolov, verski predstavniki tudi ne smejo opravljati političnih nalog v državi, lahko pa verske skupnosti opravljajo javno službo, če so njihovi predstavniki zanjo kvalificirani (Rus 2001, 59–60). Večina sociologov se strinja, da lahko popoln model ločenosti obstaja samo v teoriji. Flere trdi, da je zaradi kompleksnosti družbe kot celote princip ločitve nemogoče popolnoma uresničiti. Država in cerkev bosta namreč vedno povezani, čeprav sta formalno in institucionalno ločeni. Pri obeh gre namreč za moč in nadzor nad ljudmi ter za uveljavitev posameznih idealov. Flere prav tako postavlja vprašanje ali je mogoče politiko popolnoma ločiti od religije. Politika namreč išče moč v močnih, iracionalnih vrednostnih zagonih oziroma karizmi, zadnja pa izhaja prav iz religije (Flere 2000, 110–1).

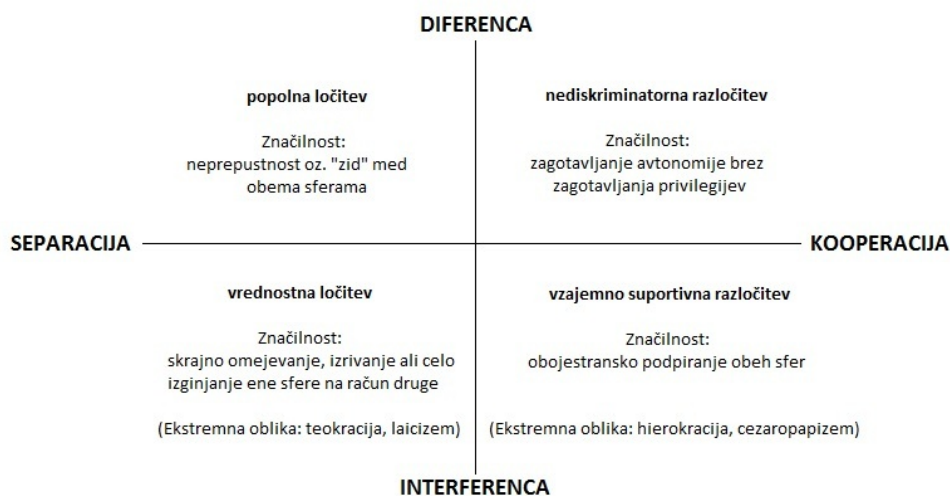
2.1.5.1 Tipologija ločitve

Dragoš poudarja, da je pri obravnavanju ločenosti potrebno izhajati iz doseženega ustavnega konsenza. Kot zapiše, je ločenost potrebna in se je nesmiselno ustavljati pri razpravi, zakaj jo imamo. Veliko bolj pomembno in hkrati tudi zahtevno je vprašanje, kako ločenost doseči. Kot prvo je potrebna ločitev religijskih organizacij od posvetnih oblasti. Pri tem Dragoš loči separacijo, ko lahko gre za popolno ignoranco, načrtno nesodelovanje in oddaljevanje, ter na drugi strani kooperacijo, ko je razmejitveno načelo uporabljeno za ohranjanje razlik znotraj presekov, v katerih se prepletajo socialne dejavnosti in formalno organiziranje. Prav tako pa je ločevanje odvisno tudi od ovrednotenja razmerij med posvetnimi in verskimi vplivi. V tej luči poznamo diferenco in interferenco. Omenjena ločitev temelji na podlagi različnih stvari: od obremenitve iz preteklosti, naveze političnih strank z verskimi skupinami, strategijo verskih organizacij, državno strategijo, do evropskega okvirja

in javnega mnenja (Dragoš 2001, 47–8). Na podlagi teh dveh ravni lahko opredelimo štiri tipe ločitve (glej Sliko 2.1).

1. Popolna ločitev: predvideva popolno separacijo obeh sfer, saj kooperacija med verskim in posvetnim področjem zaradi velike konfliktnosti ni mogoča. V tem tipu se postavi dosleden zid ločitve. Obravnavan tip se je prvič pojavil z religijskim voditeljem Rogerjem Williamsom, ki je želel religiozno področje zavarovati pred sekularnim svetom, po drugi strani pa je kasneje tretji ameriški predsednik Thomas Jefferson z istim načelom želel ločiti religijske konflikte od države in preprečiti vplive verskih aktivnosti na posvetno vlado.
2. Nediskriminatorna razločitev: pri tem tipu ne govorimo več o zidu med obema sferama, temveč o meji, za katero je značilna prepustnost. Tu gre za prepustnost, ki je regulirana in kontrolirana ter za razločitev, ko se državljane hkrati obravnava tudi kot vernike oziroma nevernike in vernike tudi kot državljane. Tako je prav država tista, ki skrbi za nediskriminatorne odnose med obema stranema in prevzame nalogo regulative, saj mora za vzdrževanje antidiskriminatornih standardov posegati v interakcijo med versko in neversko sfero.
3. Vzajemno suporativna razločitev: pri tem tipu gre za simbiotično navezo med versko in posvetno sfero, kjer se predstavniki obeh področij vzajemno podpirajo, da utrdijo kooperacijo. Ta tip se ponavadi pojavlja v državah, kjer je ena religija izrazito močnejša od drugih.
4. Vrednostni način: tu še vedno govorimo o ločitvi, vendar je ta razumljena na vrednostni način. Tako se lahko prizna le eno, pravo oziroma državno priznано verovanje ali več priznanih ver, ostale pa se izrine iz javnih, političnih in kulturnih sfer v strogo zasebnost (Dragoš 2001, 48–52).

Slika 2.1: Tipologija (raz)ločitve države od verskih skupnosti

Vir: Dragoš (2001, 53).

2.2. Pogled na trenutno stanje

Odnos med državo in verskimi skupnostmi pri nas urejata ustava in zakon. Ustava RS govori o veri in verskih skupnostih v sedmih členih (7. člen, 14. člen, 16. člen, 41. člen, 46. člen, 63. člen, 123. člen).² Razmerje med državo in verskimi skupnostmi bistveno ureja 7. člen ustave, ki predstavlja eno temeljnih ustavnih in pravno političnih načel. V njem je določen pravni položaj verskih skupnosti, ki predvideva načelo ločitve, načelo enakopravnosti in načelo njihovega svobodnega delovanja. Poleg tega so ustavne pravice in svoboščine, ki so povezane z versko svobodo, določene še z odločbami US. Trenutno je v veljavi ZVS, ki ga je Državni zbor RS (v nadaljevanju DZ) sprejel dne 2. 2. 2007. Zakon ureja zagotavljanje in uresničevanje verske svobode, določa pravni položaj in pravice cerkev in drugih verskih skupnosti ter postavlja pogoje njihove registracije (Čepar 2008, 15–6). Pravni položaj cerkva in verskih skupnosti ter versko svobodo ureja tudi množica drugih zakonov, ki jih je danes že več kot 70. Ti zakoni izrecno omenjajo verske skupnosti ali varujejo določen vidik verske svobode in segajo na različna področja; vse od energetike do žrtev vojnega nasilja (Čepar 2008, 18). Tako pravice verskih skupnosti, če so te registrirane, zagotavljajo ustava, zakoni in mednarodni pravni akti.

Vlada RS je leta 1993 s sklepom o ustanovitvi ustanovila UVS. Urad si mora v okviru svojih pristojnosti prizadevati za uresničevanje načela enakega obravnavanja in ustvarjati

² Členi ustave, ki govorijo o veri in verskih skupnostih, so navedeni v Prilogi A.

pogoje za enako obravnavanje oseb, ne glede na versko prepričanje, z ozaveščanjem in spremljanjem položaja na tem področju ter z ukrepi normativne in politične narave (Čepar 2008, 31; Zakon o verski svobodi 14/2007, 30. čl.).

Glavni načeli, povezani z verskimi skupnostmi, ki odlikujeta tudi zakonsko področje v Sloveniji, sta verska svoboda in ločenost države in cerkve, ki se jih bom v nadaljevanju podrobneje dotaknila.

2.2.1 Verska svoboda in ločenost države od cerkve v Sloveniji

V Sloveniji versko svobodo kot kolektivno in individualno pravico določa 7. člen ustave. Po njem so verske skupnosti ločene, enakopravne, njihovo delovanje pa je svobodno. Tako naj bi pravna ureditev področja verskih skupnosti državljanom omogočala enostavno in ustrezno uresničevanje ustavne pravice svobode vesti. Pravico svobode vesti dopolnjuje še 42. člen ustave s pravico do zbiranja in združevanja kot kolektivno pravico do izvajanja vere in svobodo verskega združevanja (Legat-Čož 2001, 67). Tu velja izpostaviti še 14. in 63. člen ustave, ki prepovedujeta diskriminacijo, sovraštvo ali netoleranco zaradi religijskega prepričanja (Črnič in Lesjak 2003, 349). Svobodo religije ni mogoče obravnavati ločeno od ureditve pravnega položaja verske skupnosti. Ta namreč temelji na medsebojnem spoštovanju in priznavanju pravic verskih skupnosti, da opravljajo versko in moralno poslanstvo ob lastnih pravilih notranje organiziranosti. Verske skupnosti pa upoštevajo svojo socialno etiko in sledijo ciljem na vzgojnem, kulturnem in socialnem področju. Država zagotavlja versko svobodo, pri tem pa imajo največjo vlogo neodvisna sodišča, ki upoštevajo razmerje med državo in verskimi skupnostmi (Šturm 2004, 13).

Pri nas načelo ločenosti države od cerkve ureja prvi odstavek 7. člena ustave. Ta določa, da v naši državi ni dovoljeno sprejemati zakonov in podzakonskih aktov, ki bi posegali v dejavnost verskih skupnosti. Te so tako avtonomne in samostojne, vendar so obvezane delovati znotraj ustavnih in zakonskih norm. Avtonomno pravo verskih skupnosti lahko namreč ureja zgolj notranje odnose, sicer pa se mora verska skupnost podrežati veljavnemu ustavnemu in javnemu redu. US je v odločbi št. U-I-68/98 določilo, da je država na podlagi načela ločitve zavezana k nevtralnosti, tolerantnosti in nemisijonarskem delovanju (Ustava Republike Slovenije 2008, 7. čl.; Šinkovec 2001, 23).

V pogledu tipologije ločitve cerkve in države³ Dragoš za Slovenijo predlaga optimalen tip nediskriminatorne razločitve, ki bi se izvajal na vseh področjih, razen na finančnem. Za tega predlaga popolno ločitev, ki naj bi bila v razmerah popolnoma izvedene denacionalizacije najboljša. Tako za vsa področja razen finančnega predlaga razločitev, za finančno področje pa postavitev zidu. Pri tem država ne bi smela v nobeni obliki in obsegu financirati nobenih verskih dejavnosti, niti njihovih izvajalcev, ter ne bi smela graditi, vzdrževati ali pomagati pri vzdrževanju verskih objektov. Prav tako ne bi smela do 85 odstotkov financirati verskega šolstva, vprašljiva pa naj bi bila celo dohodninska reforma, ki bi del dohodninskih sredstev namenila verskim skupnostim. Tako bi država izgubila določen del dohodka, za verske skupnosti pa bi pomenil zgolj dodaten finančni vir, vprašanje financiranja pa bi ostalo odprto (Dragoš 2001, 54–5).

2.2.3 Verska slika Slovenije

Vsekakor je na začetku potrebno poudariti versko naravnost Slovenije. Slovenski prostor je bil vse od zatrtja protestantizma konec 16. stoletja kompaktno katoliški, edina izjema je ostajalo Prekmurje. Slovenci kot katoliški narod, ki je bil večino časa brez lastne države in politike, je Cerkev razumel kot najvišjo instanco. Ta je namreč delovala tako na področju narodne obrambe kot tudi na področju socialne in politične ustanove. S tem se je razvil močan kulturni, socialni in politični katolicizem ter nastop klerikalizema oziroma kot ga imenuje Flere »*bolezen politično nerazvitih narodov*« (Kerševan 1995, 186).

Slovenija je še danes ostala večinsko katoliško usmerjena in predvsem kulturno ter religijsko homogena država. Verske, etnične in lingvistične manjšine so v Sloveniji zelo majhne. Kljub temu, da je pri nas prisotnih 42 verskih skupnosti, se niti ena, razen Rimokatoliške cerkve (v nadaljevanju RKC), ne more pohvaliti z več kot 5-odstotno pripadnostjo od celotnega prebivalstva (Črnič in Lesjak 2003, 349). Leto po osamosvojitvi se je 71,3 odstotka Slovencev opredelilo kot katolikov. Odstotek se je sicer od osamosvojitve rahlo spreminjal, leta 1995 se je za katolike izpovedalo 75,1 odstotka in leta 1998 70,8 odstotka prebivalcev. Glede na popis prebivalstva se podatki malo razlikujejo. Leta 1991 je bilo v Sloveniji 1,403,014 katolikov oziroma 71,4 odstotkov, druga največja verska skupnost je bila srbska pravoslavna cerkev z 46,819 pripadniki oziroma 2,4 odstotka, tretja največja verska skupnost je bila islamska z 29,719 pripadniki oziroma 1,5 odstotki, trem največjim skupnostim je sledila evangeličanska cerkev z 0,97 odstotka. Tako srbska pravoslavna kot

---

³ Glej Tipologija ločitve (str. 14–16).

islamska skupnost sta se v Sloveniji pojavili kot rezultat migracije južnih narodov (Srbov in Bosancev) zaradi vojne na Balkanu (Črnič in Lesjak 2003, 349). Za ateiste, ki ne pripadajo nobeni verski skupnosti, se je leta 1991 opredelilo 4,4 odstotka prebivalstva. Na drugem popisu prebivalstva leta 2002 so se številke nekoliko spremenile. Za katolike se je opredelilo 57,8 odstotkov prebivalcev, druga največja verska skupnost je bila islamska z 2,4 odstotka in tretja srbska pravoslavna cerkev z 2,3 odstotka. Tudi leta 2002 je bila četrta največja verska skupnost evangeličanska (Čepar 2008, 122).

2.2.3 Sporazumi

V Sloveniji ima šest verskih skupnosti z državo sklenjen sporazum o pravnem položaju svoje skupnosti.⁴ Ti so potrebni za sodelovanje in vzdrževanje dialoga med državo in verskimi skupnostmi. Prav za reševanju odprtih vprašanj verskih skupnosti in sklepanje različnih sporazumov je bila leta 2001 ustanovljena Komisija Vlade RS za reševanje odprtih vprašanj verskih skupnosti. Od leta 2001 je bilo sklenjenih 6 sporazumov, in sicer s RKC, Evangeličansko cerkvijo, Binkoštno cerkvijo, Srbsko pravoslavno cerkvijo (Metropolijo Zagrebško – Ljubljansko), Islamsko skupnostjo in Budistično kongregacijo Dharmaling. Pri tem je velikega pomena dejstvo, da je Slovenija ena prvih držav, ki je podpisala sporazum z islamsko skupnostjo v lastni državi (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti).

V letu 1999 sta bila z RKC in Evangeličansko cerkvijo sklenjena sporazuma o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski. S tem se je obravnavani cerkvi postavilo v privilegiran položaj. Leta 2001 se je ratificiral Sporazum med RS in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih. Sporazum je načeloma spremenil pravni položaj vseh verskih skupnosti, vendar ni vplival na njihov dejanski položaj. Prevezel je le obstoječo, vsem verskim skupnostim predpisano ureditev. Po ratifikaciji tega sporazuma so pričele prihajati tudi zahteve drugih verskih skupnosti po enakosti, zato so sledili številni deklaratorni sporazumi o pravnem položaju. Vendar tudi ti niso prinesli dodatne pravne varnosti, posebnega pravnega položaja ali kakršnih koli modalitet, temveč so zgolj še enkrat potrdili že potrjene pravice, ki pripadajo vsem registriranim verskim skupnostim (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 9).

2.3 Časovni pregled urejanja področja

Pravno-organizacijska oblika verske skupnosti ima pri nas pestro in dolgo zgodovino, čeprav smo vanj korenito posegli le enkrat – leta 2007 z ZVS. V časovnem pregledu se bom

---

⁴ Za točne navedbe sporazumov glej Prilogo Č.

ozrla do leta 1976, ko je Skupščina Socialistične Republike Slovenije sprejela ZPPVS. Ta je z manjšimi spremembami ostal v veljavi vse do leta 2007, ko je bil sprejet ZVS.

V času, ko je nastal ZPPVS, je v Sloveniji vladal socialistični nadzor zasebne religijske sfere. Verske skupnosti so institucionalizacijo razumele kot državljansko dolžnost, saj so morale svoje delovanje obvezno prijaviti pristojnemu državnemu organu in s tem sprejeti predpisan ter edini dopustni način delovanja. Čeprav je v nasprotnem primeru verskim skupnostim grozila kazen, Lesjak navaja, da država nikoli ni iskala, preganjala ali kaznovala neprijavljene verske skupnosti, saj je svoj namen uresničevala z nadzorom največje in velikih verskih skupnosti (RKC). Zanimivo je tudi, da država takrat ni nikoli omejevala prijave nobene verske skupnosti, vendar pa je vzporedno omejevala druge oblike združevanja (Lesjak 2007; Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 7). Po drugi strani pa država v tem času nikoli ni določila pojma verske skupnosti in s tem niti tega, za koga je registracija obvezna. To je namreč tolmačila izredno različno in samosvoje. Glavni namen zagotavljanja institucijske verske skupnosti je bil nadzor zasebne javne skupnosti. Prijava verske skupnosti ni ustrezala nobenim kriterijem registracijskega postopka, temveč je temeljila na dolžnostno opredeljenem obvestilu državi o delovanju verske skupnosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 7). Vsekakor pa je bilo to obdobje, ko je bila ločitev države in religije najbolj skrajna. Temeljila je namreč na marksistično-leninistični ideologiji, ki je zavračala vse svetovne nazore, še posebej pa religijo. Država v tem času ni podpirala svobode vesti kot prostega odločanja posameznika po izbiri religije, poleg tega pa je verske skupnosti izgnala v tišino zasebnega življenja. Ločitev je temeljila na ideološko političnem bojnem načelu in je služila predvsem za izločevanje verskih skupnosti iz države in družbe (Šturm 2004, 12). To se kaže tudi v načelu o nezdržljivosti članstva v Zvezi komunistov in izpovedovanja religioznega prepričanja. Načelo je diskriminiralo predvsem vernike, ki so imeli ambicije po politični promociji ali zasedbi vodilnega položaja, posebej v političnih in ideološko obarvanih državnih ustanovah. Poleg tega pa je ustvarjalo tudi vzdušje drugorazrednosti vernih državljanov (Kerševan 1995, 184).

V osemdesetih letih je bila prijava delovanja razumljena kot priročna. To je obdobje, ko se pri nas pričnejo množično pojavljati prva nova religijska gibanja in duhovne skupine. Religijska in duhovna gibanja v tem času registracije niso izvajala zaradi dolžniškega razmerja, temveč zato, ker je bila ustanovitev verske skupnosti enostavnejša in hitrejša od ustanovitve društva. Svoje dejavnosti večinoma niti niso razumele kot versko oziroma religijsko, temveč kot novodobno duhovnost. S pravno-organizacijsko obliko so si tako zgolj

zagotovile nemoteno delovanje (Lesjak 2007; Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 7). V postsocialističnih deželah Srednje in Vzhodne Evrope so si po padcu komunizma glavne cerkve ponovno skušale pridobiti vplivno družbeno pozicijo, kot so jo imele pred vzponom komunizma (Črnič 2001, 1005). Kriza socialističnega sistema namreč ni ogrozila ugleda cerkve, temveč je njen ugled kot zunajsistemske in alternativne ustanove samo še okrepila. Pri tem je cerkev pričela tudi vstopati na politični teren ob številnih perečih družbenih vprašanjih, in prevzela stran prevladujočega javnega mnenja (Kerševan 1995, 185).

V Sloveniji se je šele z osamosvojitvijo in novo ustavno ureditvijo pričelo postopno normaliziranje odnosov med državo in cerkvijo (Prepeluh in Šturm 2004, 114). Vendar s tem, ko se je pričela obnova položaja RKC in njeni vedno večji uspehi, se je na drugi strani ponovno pričelo povečevati nezaupanje do katoliške vere (Kerševan 1995, 187). Od 1991 do 2000 je pri nas vladalo obdobje sproščene prakse registracije verskih skupnosti. V tem času se je prijavilo 18 novih verskih skupnosti, večino jih štejemo k novim religijskim gibanjem (Lesjak 2007). Ta pravno-organizacijska oblika se je v tem času povezovala s pravico državljanov do uresničevanja kolektivnega vidika verske svobode. To je bilo obdobje demokratične države in množičnega pojava novih religijskih gibanj, ko je država zamenjala nadzorno funkcijo z upravno-servisno funkcijo (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 7). Po letu 2000 se prične obdobje, ko so verske skupnosti neformalno izgubile možnost registracije. Od leta 2000 do leta 2003 se pristojni organi niso odzivali na nove zahteve za registracijo in se ni uspelo registrirati niti eni verski skupnosti. Uradna razlaga države je bila, da je definicija verske skupnosti nejasna in tako ne obstaja formalna podlaga za odobritev ali zavrnitev posameznih vlog. Glede na njihovo razlago so zakonska določila zgolj omenjala vrsto pravne osebe, ne pa tudi opredeljevala.⁵ Diskriminirane verske skupnosti so iskale pomoč pri drugih državnih organih, pri Varuhu človekovih pravic, tujih nevladnih organizacijah za zaščito svobode veroizpovedi in pri nekaterih državah. Generalni sekretar Vlade RS je 18. 7. 2003 odpravil vladajoče stanje z obveznim administrativnim navodilom pristojni vladni službi. S tem so čakajoče religijske skupine, ki so končale enostavni postopek registracije, postale polnopravne verske skupnosti. Do leta 2006 je tako registracija potekala nemoteno, pristojna služba pa je nekatere prijave celo zavrnila. Po letu 2003 so verske skupnosti prijavo delovanja pričele razumeti kot zahtevo za priznanje statusa, ki prinaša posebne privilegije (Lesjak 2007).

---

⁵ Do tedaj se je po istih merilih normalno registriralo 34 verskih skupnosti (Lesjak 2007).

2.3.1 Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji

ZPPVS bil sprejet leta 1976, v takrat še Socialistični Republiki Sloveniji. Nadomestil je določbe zveznega Temeljnega zakona o pravnem položaju verskih skupnosti in republiško Uredbo za izvrševanje zakona o pravnem položaju verskih skupnosti. Zakon je določeval, da je izpovedovanje vere človekova zasebna stvar in je s tem pozasebljal vse, kar je bilo verskega. Ateizem je bil proglašen za državni nazor in s tem se je vera morala umakniti iz medijev, poklicnega življenja in iz šol (Prepeluh 2004, 118, 122). Šturm ob tem dodaja, da se je skrajno pojmovanje načela ločitve pokazalo, ko je nekdanji socialistični režim verske skupnosti izgnal v tišino zasebnega življenja (Šturm 2000, 25). Prepeluh piše, da naj bi nov zakon urejal pravni položaj verskih skupnosti, čeprav ni verskih skupnosti niti definiral niti ni določal kriterijev za njihovo ustanovitev (Prepeluh 2004, 122).

Zakon je doživel dve spremembi. Prvo leta 1986, ko so bile spremenjene in dopolnjene kazenske določbe, potreba po drugem spreminjanju pa se je pokazala z osamosvojitvijo. Nova slovenska ustava je namreč določala, da je dovoljeno vse, kar ni izrecno prepovedano, s tem pa je obstoječi verski zakon s svojimi 23. členi postal izredno pomanjkljiv. Kot posledica je bil leta 1991 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah, ki je odpravil prepoved organiziranja in opravljanja dejavnosti splošnega oziroma posebnega družbenega pomena ter ustanavljanje organov za omenjene dejavnosti. Zakon je razveljavil tudi 10. člen ZPPVS, ki je določal, da lahko verske skupnosti ustanavljajo zgolj šole za vzgojo duhovnikov, ne pa drugih šol. Z razveljavitvijo tega člena je bilo prvič omogočeno ustanavljanje in delovanje konfesionalnih zasebnih šol (Prepeluh 2004, 118, 122).

Potreba po novem zakonskem aktu se pojavi zaradi razumevanja in uresničevanja zakona tako s strani države kot verskih skupnosti. V slabih tridesetih letih, kolikor je bil v veljavi zakon, je prišlo do dinamičnih družbenih sprememb in do padca socializma. Vse te spremembe so na nespremenjenih pravnih pogojih izkusile tudi verske skupnosti, ki so tako šle skozi proces zahtevane prijave, servisiranja in na koncu omejevanje prijave (Lesjak 2007). Prav zaradi velikih družbenih sprememb so bili v obdobju 1994 do 2007 v DZ vloženi trije predlogi nevladnih strank za ureditev problematičnih področij zakona, kamor so spadali predvsem postopek, pogoji registracije verskih skupnosti in financiranje. Vlada je prvo zahtevo za pripravo novega zakona UVS posredovala junija 1994, vendar ta v DZ ni bila obravnavana (Čepar 2008, 17).

K preoblikovanju ZPPVS je leta 1996 pristopila tudi Slovenska nacionalna stranka in njen predsednik Zmago Jelinčič pl., dve leti kasneje pa še vlada. Obe besedili o spremembi zakona sta bili vloženi v DZ, vendar ta zaradi političnih okoliščin ni obravnaval nobenega. Besedili sta predlagali upravno ureditev verske skupnosti, ki je obstoječi zakon ni vseboval. Versko skupnost sta določali kot prostovoljno, nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi enakega verskega prepričanja in izpovedovanja iste vere. Besedili sta predvidevali tudi neobvezni postopek registracije (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10). S predlogi je v tem času poskusil tudi Aleš Gulič, in sicer s predlogom Zakona o verski svobodi in verskih skupnostih oziroma t . i. Guličevim predlogom. Besedilo je predstavljalo odgovor na obstoječi zakon, in sicer je jasno opredeljevalo ločitev države in verskih skupnosti, ter enakopravnost slednjih. Predlog je bil dvakrat vložen, toda obakrat zavrnjen že na obravnavi v parlamentarnem Odboru za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje – prvič leta 2005 in drugič leta 2006 (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10).

2.4. Zakon o verski svobodi

Slovenija je s sprejetjem novega zakona, ki bi demokratično, v skladu z ustavnimi izhodišči in primerljivo z demokratičnimi državami uredil položaj verskih skupnosti, odlašala izredno dolgo. Pri tem so imela glavno vlogo politična nesoglasja (Prepeluh 2004, 119).

Priprava zakona se je pričela leta 2004, ko je bila izdelana obsežna študija, skupaj z osnutkom predloga zakona (Čepar 2008, 17). Urad je pridobil izhodišča osnutka pri zasebnem Inštitutu za pravo človekovih pravic iz Ljubljane (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10). Ta je moral pripraviti predlog za novo pravno ureditev o verski svobodi in verskih skupnostih, ki bo strokovno utemeljena in skladna s primerljivimi tujimi ureditvami. Pri tem so bile upoštevane določbe mednarodnih pogodb in posebnih sporazumov. Predlog je v veliki meri temeljil na zgledu ureditve v ostalih evropskih državah, vendar je izhajal iz slovenske ustave in je rešitve prilagodil domačim družbenim in pravnim razmeram (Prepeluh 2004, 181–2). Kritike nasprotnikov zakona so se navezovale že na njegov nastanek, ustvarjalcem so očitali, da pri nastajanju niso sodelovali področni specialisti, prav tako niso potekale javne razprave (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10). Predlog zakona je nato obravnavala Komisija Vlade RS za reševanje odprtih vprašanj verskih skupnosti in ga kot primerno osnovo za nadaljnje delo prvič potrdila marca in kasneje še septembra 2004. V drugi polovici leta 2004 je nastopila nova vlada. Komisija

nove vlade je osnutek potrdila naslednje leto, marca in junija 2005. Vlada je ZVS dokončno sprejela 16. 2. 2006 in ga poslala v obravnavo v DZ (Čepar 2008, 17). Zakon je v DZ doživel tri obravnave,⁶ DZ pa ga je z absolutno večino sprejel šele 2. 2. 2007, med ponovnim odločanjem. Zakon je bil v Uradnem listu objavljen 16. 2. 2007 in 3. 3. 2007 stopil v veljavo, v celoti pa se je začel uporabljati tri mesece kasneje, 3. 6. 2007 (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti). Dolgotrajen postopek sprejema je tako trajal od maja 2006 do februarja 2007 in je povzročil velik razkol v DZ (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10). Največjega nestrinjanja je bila deležna stroga ločitev države in verskih skupnosti, predvsem države in večinske RKC. Proti je bil levi blok (Liberalna demokracija Slovenije, Socialni demokrati, Slovenska nacionalna stranka in Demokratična stranka upokojujencev Slovenije), ki je k predlogu neuspešno vložil 79 amandmajev, obstruiral odločanje v tretji in ponovni obravnavi ter takoj po sprejetju zakona na US vložil zahtevo za oceno ustavnosti večjega števila določb. Vendar je na koncu kljub vsemu obstal zakon, ki ga je zagovarjala desna stran (Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija in Slovenska ljudska stranka) (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10).

Zakon je obravnaval in uredil vse sporne vsebinske sklope glede odnosov med verskimi skupnostmi in državo, ki so se kazali v zadnjih desetletjih, in odpravil neskladnost starega zakona z Ustavo RS. Pri tem pa se je v novem zakonu ohranil tudi en člen starega zakona, 20. člen, ki določa, da verske skupnosti same razpolagajo z dodeljenimi finančnimi sredstvi. Zakon je opredelil cerkve in druge verske skupnosti in s tem vpeljal prej odsotno administrativno definicijo »cerkve oziroma druge verske skupnosti« (Lesjak 2007). Kakor so ob nastanku trdili na uradu, zakon omogoča uresničevanje ustavno zagotovljene verske svobode in demokratično, v skladu z ustavnimi izhodišči in primerljivo z demokratičnimi evropskimi državami, ureja položaj verskih skupnosti. Zakon je vzpostavil tudi jasne kriterije registracije in financiranja verskih skupnosti in uredil pravni položaj, registracijo, pravice, pogoje, ter vprašanja o uresničevanju verske svobode (Čepar 2008, 32). Zakon opredeljuje verske skupnosti kot splošno koristne organizacije (Zakon o verski svobodi 14/2007, 5. čl.), kar jim omogoča tudi financiranje njihove dejavnosti iz javnih sredstev (Zakon o verski svobodi 14/2007, 29. čl.). Verske skupnosti so z zakonom prvič dobile administrativno opredelitev kot »*nepridobitna združenja fizičnih oseb iste veroizpovedi, ki se ustanovijo z namenom javnega in zasebnega izpovedovanja te vere ter imajo lastno strukturo, organe in*

---

⁶ Zakon so poslanci obravnavali 25. 5., 1. 7. in 19. 12. 2006 (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti).

avtonomna interna pravila, lastno bogoslužje ali drugo versko obredje in izpovedovanje vere.» (Zakon o verski svobodi 14/2007, 7. čl.) Zakon je tudi prvič uvedel prostovoljni postopek registracije in določil pogoje zanjo, ki so bili prej nejasni oziroma jih sploh ni bilo (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10). Cerkev ali druga verska skupnost se je tako po novem lahko registrirala, če je imela najmanj 100 polnoletnih članov in je v RS delovala najmanj zadnjih deset let ali je v svetu bila poznana najmanj 100 let (Zakon o verski svobodi 14/2007, 13. čl.). Z zakonom je država verskim skupnostim omogočala duhovno oskrbo v vojski, policiji, zaporih, javnih bolnišnicah in podobnih zavodih, zagotavljala pravico do svobodne gradnje in uporabe prostorov namenjenih verskim namenom, ter ponujala možnost, da verske skupnosti za uslužbence, ki jim je to edini poklic, zaprosijo za pridobitev pravic do plačila prispevkov socialnega in zdravstvenega zavarovanja. Zakon določa tudi pogoje verske vzgoje in kriterije, po katerih se prepove delovanje verske skupnosti (Zakon o verski svobodi 14/2007, 27. čl.).

Nasprotniki so priznavali, da je nov zakon smotrno razvil pravno ustanovo verske skupnosti, vendar naj bi bil pretirano naklonjen tradicionalnim cerkvam. S tem naj bi zožil pravice majhnim verskim skupnostim, saj je za registracijo postavil izjemno strog kriterij številčnosti. Kot so trdili nasprotniki, je zakon naslavljal cerkve in druge verske skupnosti kot pravne osebe zasebnega prava, pri tem pa zakonodajalec naj ne bi pojasnil razlike med cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 10). Nekateri nasprotniki so šli še dlje in trdili, da je bil zakon napisan v korist RKC in kot tak predstavlja neenakopravno financiranje, zaposluje duhovnike v državnih ustanovah ter postavlja prestroge kriterije za registracijo (Škrinjar in Karba 2010).

2.4.1 Problematika Zakona o verski svobodi

Problematika ZVS se je v javnosti izpostavljala vse od njegove uveljavitve. Državni svet RS je namreč 21. 3. 2007 sprejel zahtevo za začetek postopka za oceno ustavnosti samega zakona, poleg tega pa še zahtevo za oceno ustavnosti 20. člena ZPPVS in 52. člena Zakona o obrambi. Istega dne je bil v državnem svetu sprejet tudi predlog za zadrževanje izvrševanja ZVS do končne odločitve US. US je predlog soglasno zavrnilo 23. 4. 2007 (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti). US je presojalo ustavnost zakona dobra tri leta in 15. 4. 2010 izdalo odločbo o ustavnosti nekaterih členov. Prav odločba US, št. U-I-92/07-23 (Uradni list RS, št. 46/2010) je tista, ki je uradno posegla v ZVS. Državni svet je sicer zahteval razveljavitev celotnega zakona, vendar je US razveljavilo zgolj dve določili. Ti zadevata pogoje za registracijo verske skupnosti, saj naj bi ti omejevali pravico svobodnega

delovanja verskih skupnosti, in zaposlovanje duhovnikov v bolnišnicah in zaporih. Zakonodajalcu je sodišče naložilo, da nesoglasja z ustavo odpravi v letu dni po objavi odločbe, to je do 8. 6. 2011, ko so se omenjeni člani razveljavili (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 4). Po mnenju RKC naj bi bila ustavna odločba velik korak k normaliziranju odnosa med državo in cerkvijo, US pa naj bi z razjasnitvijo številnih dilem ustvarilo okoliščine za nadaljevanje dialoga in sklepanje novih sporazumov (Ivelja 2010b).

Urad je kot odgovor na odločbo US predvidel nov zakon. Izhodišča za pripravo Zakona o verskih in svetovnonazorskih skupnosti (v nadaljevanju ZVSS) je predstavil v obliki šestih tez. Te naj bi sledile predvideni strukturi zakona. Temelj vseh načrtovanih sprememb je bila odločba US, vendar naj bi se zakon trudil graditi na določbah veljavnega zakona in odločbe zgolj izboljšati (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 17). Izhodišča so predvidevala spremembo pravno-organizacijske oblike in načina financiranja verske dejavnosti. Poleg tega naj bi razširil krog obravnavanih skupnosti in vanj potegnil tudi druge potencialne skupnosti, ki temeljijo na drugačnem svetovnem nazoru, kot je religiozni (Slovenska tiskovna agencija 2010). Glavni razlog za pripravo novega zakona in ne le popravek obstoječega so videli v širšem zajemanju zakona. Ta naj ne bi urejal le enega vidika svobode vesti, to je svobode vere, temveč bi v celoti urejal kolektivni vidik človekove pravice svobode vesti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 13). Novost, ki jo je zakon predvideval, je bila hkratno obravnavanje verskih skupnosti in svetovnonazorskih skupnosti, saj naj se njuna pravna položaja ne bi razlikovala. Opredelitev verske in svetovnonazorske skupnosti bi se izenačila in ostala enaka opredelitvi v ZVP. Tako bi zakon obravnaval verske skupnosti in svetovnonazorske skupnosti, katerih skupna lastnost je, da uresničujejo pravico do svobode vesti iz 41. člena ustave, in sicer tako, kot je določeno s 7. členom ustave (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 7). Pod svetovnonazorske zakon šteje skupnosti, ki opredeljujejo svetovni nazor kot celovit in koherenten zbir odgovorov na temeljna vprašanja človekovega bivanja. Svetovni nazor pa mora vsebovati tudi zavest o moralni ali etični vrednosti človekovega ravnanja ali mišljenja, ki vzbuja občutek moralne ali etične odgovornosti. V novi opredelitvi bi bilo izpuščeno le določilo, da imajo te skupnosti lastno bogoslužje ali drugo versko obredje in izpovedovanje vere. Med verskimi skupnostmi naj bi namreč že dlje časa obstajale tudi takšne, ki ne poznajo pojma boga in s tem tudi ne bogoslužja, kot na primer budizem, ter takšne, ki svoje dejavnosti ne enačijo z vero, čeprav jih kot take pojmuje večji del stroke, in svojih praks iz različnih

razlogov ne označujejo z obredjem⁷ (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 17). Pritožbe, ki so prihajale s strani verskih skupnosti, so temeljile na tem, da so razlike med obema tipoma skupnosti prevelike, prav tako je ustavni položaj verskih skupnosti in neverških skupnosti neprimerljiv. Enačenje obeh tipov naj bi tako sprožilo negativen vpliv na pravni položaj in pravice verskih skupnosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 10). *Ne smemo mešati jabolk in hrušk. Verske in svetovnonazorske skupnosti so nekaj povsem različnega in ustava zagotavlja pravice verskih skupnostim in ne govori o teh drugih skupnostih na enak način. Tudi Urad za verske skupnosti je urad za verske in ne za druge skupnosti* (Katoliška Cerkev v Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 7)

V nadaljevanju se bom osredotočila na dve problematični področji, ki jih je izpostavilo US, na registracijo in zaposlovanje duhovnikov v bolnišnicah in zaporih. Poleg tega pa se bom dotaknila tudi financiranja, saj je to področje, ki kljub temu, da ga sodišče ni spoznalo za neustavno, razburja nasprotnike zakona.

2.4.1.1 Registriranje

Smisel registracije je vzpostavitev posebnega pravnega statusa, ki verske skupnosti razlikuje od drugih pravnih oseb (Ustavno sodišče Republike Slovenije 2010, 29). Verske skupnosti morajo za registracijo izpolnjevati določene zakonske pogoje, ki najpogosteje vsebujejo minimalno časovno obdobje, v katerem je religija prisotna na ozemlju države ali minimalno število pripadnikov. Prav ti kriteriji pa marsikateri verski skupnosti, še posebej novim religijskim gibanjem, otežujejo možnost registracije. Nova religijska gibanja, kot pove že ime, ponavadi niso prisotna v posamezni državi v zadostnem časovnem obdobju, in pogosto tudi nimajo zadostnega števila pripadnikov (Črnič 2001, 1008–9). Pri registraciji ostaja pomembno dejstvo, da je registracija po drugi strani neobvezna. To namreč določa svoboda združevanja in verskega prepričanja. Pravno osebnost zasebnega prava naj bi pridobile le tiste skupnosti, ki to želijo (Legat-Čož 2001, 67). Seveda pa so jim samo z registracijo priznane pravice, ki jih prinaša status verske skupnosti.

Registracija je po ZPPVS od verskih skupnosti zahtevala, da pristojnemu državnemu organu zgolj prijavijo ustanovitev in prenehanje svojega delovanja. Pri tem pa niso bili vključeni nobeni kriteriji za registracijo. Pristojni organ je namreč opravljal golo

---

⁷ Prav tak je velik del novodobnih duhovnih skupnosti, med njimi tudi Scientološka cerkev (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 17).

administrativno delo, saj ni izdajal nobenih določb za registracijo, temveč zgolj potrdila o prijavi. Pri tem se je pojavljalo vprašanje, ali je organ dolžan v register verskih skupnosti vpisati vsako obvestilo o ustanovitvi, čeprav niso izpolnjeni niti minimalni pogoji ustreznosti (Prepeluh in Šturm 2004, 134).

Po ZVP se je lahko neka verska skupnost registrirala, če je premogla vsaj sto polnoletnih članov, slovenskih državljanov ali tujcev s stalnim prebivališčem v Sloveniji, in če je delovala v Sloveniji vsaj deset let ali je bila že vsaj 100 let poznana v svetu (Zakon o verski svobodi 14/2007, 13. čl.). Poleg tega je določal podatke, ki jih mora vsebovati zahteva za registracijo,⁸ določal je za registracijo pristojni urad, in sam postopek registracije. Kritiki so se strinjali, da je bila zahteva o številčnosti, ki jo je postavljala ZVP, izjemno stroga. Kakor navaja Lesjak, ji s stališča novih religij ne more zadostiti vsaj 25 ali kar 59,5 odstotkov vseh registriranih verskih skupnosti.⁹ Lesjak trdi, da visok registracijski prag ni primeren, niti nujno potreben. Sam po sebi namreč ne zagotavlja nobene izmed zakonsko določenih pravic verskih skupnosti. Država bi lahko svoj namen, želeno razločevanje in svoj finančni okvir uveljavila tudi s precej nižjim pragom (Lesjak 2007).

US je v svoji odločbi razveljavilo postavljene pogoje za registracijo in zakonodajalcu naložilo, da v enem letu pripravi nova merila za registracijo (Ustavno sodišče Republike Slovenije 2010, 1). V nasprotnem primeru bi se v državi ponovno pojavilo stanje, ki je vladalo z ZPPVS, po katerem ni bilo pogojev za registracijo verske skupnosti, s tem pa tudi že prej znane težave.

US je namreč presodilo, da so pogoji za registracijo preostri. Z njimi naj bi kršili možnost uresničevanja pravice do svobodnega združevanja in do svobode vere. Verske skupnosti, ki ne izpolnjujejo pogojev, namreč ne morejo pridobiti pravne osebnosti, v okviru katere bi bila v največji mogoči meri spoštovana njihova avtonomija. Pogoji tako zožujejo človekovo pravico do svobodnega delovanja verskih skupnosti in s tem tudi pravico združevanja. Iz tega tudi ne morejo pridobiti pravic, ki jih zagotavljajo ustava, zakoni in mednarodne pogodbe. Tako so omejeni pri sklepanju sporazumov z državo, pri zagotavljanju verske duhovne oskrbe v določenih posebnih okoliščinah, pri svobodi gradnje in pri državnem financiranju. Določba US sicer dopušča, da zakonodajalec postavi pogoje za registracijo, vendar so ti ustavno dopustni le, če niso prezahtevni ali nerazumljivi. Zakonodajalec se namreč mora zavedati, da

---

⁸ V zahtevi za registracijo so morali biti vključeni sezname s podatki oseb, opis temeljev verovanja in temeljni akt verske skupnosti (Lesjak 2007).

⁹ Te verske skupnosti so sicer tudi po uveljavitvi ZVP ohranile svoj status (Lesjak 2007).

ostri pogoji pomenijo poseg v človekove pravice (Ustavno sodišče Republike Slovenije 2010, 31–5).

Urad je sicer pripravil nov registracijski postopek in ga predstavil v tretji tezi osnutka ZVSS. Ta se v celoti, z vso dokumentacijo, preseli na Agencijo za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJ PES), register cerkva in drugih verskih skupnosti pa se vključi v Poslovni register. Ob tem mora urad AJ PES-u ob prijavi nove skupnosti podati mnenje, ali so izpolnjeni pogoji za prijavo (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 19). ZVSS bi omogočal registracijo nove verske skupnosti že trem osebam. Pri tem so se zgledovali po analogiji pravno-organizacijske oblike društva in pripadajoče ustavnosodne prakse. Sprememba registracije po ZVSS ne bi spremenila položaja že registriranih verskih skupnosti in jim ne nalaga nobenih dodatnih obveznosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 13). Predlog je med verskimi skupnostmi sprožil val nestrinjanja zaradi nizkega praga registracije in uvrščanja v isti rang z društvi. To naj bi po njihovem mnenju banaliziralo ustanovo verske skupnosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 13). *»Verske skupnosti se postavlja v rang društev (tudi v kontekstu spremembe, da bi lahko versko skupnost ustanovile samo tri osebe). To ni dobro oziroma pomeni banaliziranje ustanove verske skupnosti.«* (Islamska skupnost v Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 11) Na očitke, da je prag registracije prenizek, so na uradu odgovorili, da nobeni izmed registriranih verskih skupnosti v Sloveniji pri registraciji ni bilo treba izpolniti nobenega pogoja glede številčnosti, saj so se vse registrirale še po določenih ZPPVS. Kljub temu pa v vseh teh 15 letih, brez pogoja številčnosti, na uradu niso zabeležili niti ene zlorabe pravne forme (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 11).

2.4.1.2 Zaposlovanje in oskrba

Tu se je smiselno ozreti k Franciji, kot prvi evropski državi, ki je našla ravnotežje med dualnostjo cerkve in države ter zagotavljanjem verske svobode. Načelo liberalne laičnosti namreč nalaga Franciji, da vsakemu omogoči izvajanje religije. To je še posebej pomembno za posameznike, ki živijo v državnih ustanovah in jih ne smejo zapustiti. Država mora tem državljanom nuditi možnost verskega obreda znotraj ustanove in tako zagotavljati ter financirati oskrbo v vseh ustanovah zaprtega tipa (Šturm 2004, 11).

Po starem zakonu iz leta 1976 so osebe v bolnišnicah, domovih za ostarele in podobnih ustanovah lahko izrazile željo po verskemu obredu ali obisku duhovnika. Tu se je ves čas

postavljalo vprašanje, ali so kot podobne ustanove mišljeni tudi zapori, kazenskopoboljševalni domovi, zaprti oddelki psihiatričnih bolnišnic in vojašnice (Prepeluh in Šturm 2004, 162). Vendar obiski duhovnika v bolnišnicah in zaporih vse do ZVS niso bili nikoli pravno urejeni in je vedno šlo zgolj za dejansko toleriranje (Prepeluh 2004, 197). Na to področje je prvo poseglo Navodilo o uresničevanju pravic vojaških obveznikov med opravljanjem vojaške službe leta 1992. Določalo je, da morajo poveljstva v prostem času vojakom omogočiti razgovore in predavanja z versko vsebino s strani verskih skupnosti. Vendar je o obisku verskih skupnosti v vojašnici še vedno odločalo vojaško poveljstvo. Leta 1995 je s spremembami Zakona o vojaški dolžnosti vojakom pripadla pravica, da se, ko ne opravljajo službenih nalog, lahko svobodno udeležujejo verskih obredov. Vendar s tem še ni prišlo do direktne oskrbe v vojašnicah (Prepeluh in Šturm 2004, 162–3). Področje duhovne oskrbe vojaških oseb v Slovenski vojski se je tako prvič bistveno pričelo spreminjati leta 2000. Takrat je namreč država sklenila dva ločena sporazuma z RKC in Evangeličansko cerkvijo. Vendar, kakor zapiše Lesjak, bi glede na podatke popisa prebivalstva Slovenska vojska potrebovala vsaj še islamskega in pravoslavnega kurata (Lesjak 2007).

ZVP je določal pravico do redne individualne in kolektivne verske duhovne oskrbe v zavodih za prestajanje kazni zapora, vzgojnih zavodih, prevzgojnih domovih in v zavodih za usposabljanje. Določal je, da predstavniki verskih skupnosti redno obiskujejo zapore, pri tem pa je pogostost odvisna od vrste zavoda in potreb ter želja zapornikov. Prav tako se ob večjih verskih praznikih in posebnih priložnostih pripravi bogoslužje oziroma podobni obredi, zaporniki pa imajo pravico tudi do dostopa do verske literature. Pravico do redne individualne in kolektivne verske duhovne oskrbe imajo tudi posamezniki v javnih bolnišnicah. Zakon je določal, da glede na zadostno število oskrbovancev iste veroizpovedi, država zaposli potrebno število duhovnikov. Bolnišnice so dolžne zagotoviti prostorske in tehnične pogoje za izvajanje verske oskrbe, predstavniki verskih skupnosti pa imajo dostop v bolnišnice v skladu z zakonodajo in hišnim redom.¹⁰ Pripadniki Slovenske vojske imajo po ZVP med vojaško službo pravico do verske duhovne oskrbe v skladu s predpisi o vojaški službi in obrambi države. Kot je že zgoraj omenjeno, je država sklenila sporazuma s Slovensko škofovsko konferenco in Evangeličansko Cerkvijo v Republiki Sloveniji, ki urejata materialne in kadrovske pogoje. Pripadnikom vojske versko oskrbo, ne glede na njihovo versko pripadnost, zagotavlja Vojaški vikariat. Sestavljajo ga vojaški vikar, namestnik vikarja za RKC,

---

¹⁰ Leta 2008 je imelo 22 od 27 bolnišnic v Sloveniji svoje kapele, 52 domov za starejše občane je imelo kapelo ali drug prostor, ki se uporablja izključno za versko oskrbo, 54 domov pa je za versko duhovno oskrbo uporabljalo druge prostore, ki se za te priložnosti posebej uredijo (Čepar 2008: 30).

namestnica vikarja za Evangeličansko Cerkev v Republiki Sloveniji, vojaški kaplani, pastoralni asistenti in administrativna referentka. Ti redno zagotavljajo duhovno oskrbo s svojo navzočnostjo med vojaki, z organiziranjem romanj, srečanji za družine, delitvijo zakramentov, bogoslužji za domovino, s predavanji in drugimi priložnostnimi akcijami. Prav tako ZVP državo zavezuje, da zagotovi versko oskrbo policistom, ko jim je uresničevanje verske svobode oteženo (Čepar 2008, 28–30). Z ZVP se je zapolnila odsotnost kriterijev za sofinanciranje socialnega zavarovanja duhovnikov, ki jim je to edini poklic. Zakon je tako uvedel razmerje med številom članov in verskih uslužbencev posamezne verske skupnosti. Verska skupnost lahko tako na vsakih 1.000 članov pridobi pravico do državnega sofinanciranja socialnega zavarovanja za enega verskega uslužbenca (Lesjak 2007).

US oskrbe v omenjenih ustanovah ni presodila kot protiustavne, temveč je kot tako prepoznalo zgolj zaposlovanje verskih predstavnikov v javnih bolnišnicah in zaporih, ne pa v vojski in policiji. Presodilo je, da ustava niti posameznim vernikom niti verskim skupnostim ne daje pravice do zagotavljanja financ za uresničevanje svobode veroizpovedi v javnih bolnišnicah in zaporih. Zato država v teh zavodih ni dolžna zaposliti duhovnika, lahko pa verski skupnosti nameni sredstva za to. Neustavno bi bilo, da bi država z duhovnikom sklenila delovno razmerje (Ustavno sodišče Republike Slovenije 2010, 43–7). Odločitev US izhaja iz načela ločitve države in cerkve, ki naj bi ga presegal intenziven način podpornega delovanja države pri omogočanju duhovne oskrbe v zaporih in bolnišnicah. To pomeni, da država ne bo smela zaposliti duhovnikov v bolnišnici ali zaporih in jih s tem financirati, lahko pa bo proračunska sredstva nakazala neposredno na versko skupnost, ki bo ta sredstva posredovala duhovnikom, ki svoje delo opravljajo v bolnišnicah ali zaporih.

Kot je ob tem poudaril Stres, s tem ni omejena ali onemogočena verska oskrba bolnikov in zapornikov. Država lahko še vedno da duhovnikom, ki to duhovno oskrbo zagotavljajo, določeno odmero za njihovo delo. Odločitev US ne bo vplivala na dosedanje delo duhovnikov v obravnavanih ustanovah, saj do odločbe US še ni bilo nobenega duhovnika, ki bi bil zaposlen kot bolnišnični ali zaporniški kaplan. Odločba tako zgolj narekuje nadaljnji dialog o zagotavljanju verske duhovne oskrbe v bolnišnicah in zaporih (Stres 2010).

Teze urada niso predvidevale zaposlovanja posvečenih oseb v bolnišnicah in zaporih, saj so se s tem želeli izogniti istovetnosti države oziroma verskih skupnosti. Na ločenost države in cerkve so se osredotočili tudi na simbolni ravni. Tako nobena verska skupnost ne more nuditi verske in duhovne oskrbe v imenu države, prav tako pa predstavniki verskih skupnosti

ne smejo nositi simbolov, ki označujejo državno oblast. Kljub temu pa teze uveljavljajo pravico do individualne in kolektivne verske oskrbe v državnih organih in drugih javnih ustanovah. Država mora urediti in zagotoviti strukturne in materialno-tehnične pogoje za izvajanje verske in druge duhovne oskrbe v ustanovah, kjer pripadniki ne morejo prosto uresničevati pravice do svobode vesti. Pri tem so imeli pisci izhodišč zakona v mislih bolnišnice, zapore, pripore ter vojsko in policijo na misijah v tujini. Vendar zakon dopušča tudi ureditev v vseh drugih, neimenovanih primerih. *»Vsaki osebi je treba v mejah možnosti zagotoviti obisk obredja oziroma ekvivalentnih dogodkov v okviru ustanove ter prejemanje napotkov in besedil z versko ali drugo svetovnonazorsko vsebino; izvajalci verske in/ali duhovne oskrbe svoje delo v ustanovi opravljajo nemoteno ter ob primernem času in brez nadzora obiskujejo osebe, ki to želijo.«* (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 23). V zakonu tudi ni predvidenega financiranja verske storitve. Te dejavnosti naj bi pokrival nov način financiranja osnovne dejavnosti verskih in svetovnonazorskih skupnosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 23). Duhovna oskrba v vojski in policiji se sicer z novim zakonom ne bi spremenila, vendar bi zaposleni predstavniki verskih skupnosti pogodbo o zaposlitvi sklenili s svojo versko skupnostjo in ne z državo. Država pa bi prek že omenjenega modela financiranja zagotavljala sredstva za njihove plače (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 19).

V mormonski skupnosti, eni redkih verskih skupnosti, ki je naklonjena novemu zakonu, so prepričani, da bi morale oskrbo po bolnišnicah in zaporih religije zagotoviti brezplačno. Po njihovih besedah naj bi namreč šlo za oskrbo iz srca (Božič 2010).

2.4.1.3 Financiranje

Položaj verskih skupnosti na finančnem področju je precej raznolik. Imamo relativno bogate verske skupnosti, in tudi nasprotno. Verske skupnosti se namreč poslužujejo tako neposrednih kot posrednih virov prihodka. Pri tem sicer lahko preverimo sisteme financiranja cerkva, precej težje pa je priti do podatkov o dejanskem premoženju. Poleg sistema financiranja je namreč potrebno tukaj upoštevati še oprostitev plačevanja davkov, pomoč pri vzdrževanju objektov in plačevanju pokojnin (Davie 2000, 68–9). Davie poudarja, da ni mogoče povezovati finančne podpore z religijsko vitalnostjo. Na primeru evropskih cerkev so najbogatejše cerkve najšibkejše v smislu religijskega udejstvovanja (Davie 2000, 72).

V Sloveniji so se verske skupnosti ves čas primarno financirale iz prejetih donacij, prispevkov fizičnih in pravnih oseb, ter iz lastnega premoženja. Poleg lastnega premoženja

največji vir predstavljajo prostovoljni prispevki vernikov, v obliki daril, dediščin in denarnih prispevkov (Prepeluh 2004, 200).

Po starem zakonu iz leta 1976 je bil edini način neposrednega financiranja plačevanje prispevkov obveznega zavarovanja duhovnikov in redovnic, ki so slovenski državljani in jim je to edini poklic. Financiranje pokojninskega in invalidskega zavarovanja je bilo vzpostavljeno vse od leta 1964, posebni vladni sklep iz leta 1991 pa je temu dodal še prispevke za zdravstveno zavarovanje. Posredno obliko pa je prav tako predstavljala davčna oprostitvev. Tako predmet obdavčitve niso bili dohodki od premoženja verske skupnosti, ki so bili porabljeni za financiranje specifičnega verskega, versko-izobraževalnega in dobrodelnega delovanja skupnosti ali za obnovo kulturnih, umetnostnozgodovinskih, arhitekturnih spomenikov ali kulturne dediščine v njihovi lasti. Verske skupnosti so prejemale tudi subvencije s strani države ali lokalne skupnosti za vzdrževalna dela in obnovo sakralnih objektov, ki so predstavljali nacionalno in kulturno dediščino. Pri tem so verske skupnosti bile obravnavane enako kot drugi lastniki kulturnih spomenikov. Prav tako pa so lahko verske skupnosti kot pravne osebe civilnega prava sodelovale na razpisih za druga sredstva iz državnega in lokalnega proračuna, kot na primer za izvedbo projektov na socialnem področju (Prepeluh 2004, 199–200).

ZVP določa, da se verske skupnosti financirajo predvsem iz donacij, prispevkov fizičnih in pravnih oseb, iz lastnega premoženja in iz prispevkov mednarodnih verskih organizacij, katerih članice so. Nekatere verske skupnosti imajo prav v ta namen svoje dobrodelne organizacije, ki sredstva pridobivajo enakopravno z drugimi humanitarnimi organizacijami (Čepar 2008, 25–6). Poleg tega zakon določa pogoje, pod katerimi lahko verske skupnosti zaprosijo za namensko državno finančno pomoč iz državnega proračuna, za pokritje prispevkov za socialno varnost za svoje verske uslužbenca. Pogoji temeljijo na sorazmerju med verskimi uslužbenci in številom pripadnikov verske skupnosti, in sicer mora na enega verskega uslužbenca biti vsaj 1000 pripadnikov registrirane cerkve. Če so pogoji izpolnjeni, država prispeva 21,86 odstotkov osnove v višini 60 odstotkov povprečne plače. Vendar morajo verski uslužbenca za popolno zdravstveno in pokojninsko zavarovanje še sami prispevati določen znesek. Omenjena namenska pomoč se izplačuje od začetka leta 2007, ko je bil sprejet zakon, vendar se je v nekoliko drugačni obliki in stopnji izplačevala že nekaj desetletij pred osamosvojitvijo, v nekdanji državi Jugoslaviji (Čepar 2008, 25).

Kot navaja Davie, so plače in pokojnine izredno občutljivo področje. Ob daljšanju življenjske dobe tako nastaja problem, saj je obdobje, ko so potrebna sredstva za pokojnine duhovnikov, vedno daljše. Dodaten problem predstavljajo poročeni duhovniki, saj je po njihovi smrti potrebno vzdrževati od pokojnine odvisnega partnerja. Pojavlja pa se tudi vprašanje vseh religijskih organizacij, ki so deležne finančnih privilegijev. Pri tem je problematična njihova oblika in vprašanje, ali sploh ustrezajo kriteriju verskih skupnosti. Nasprotno je težava v dejstvu, da podporo dobivajo cerkve, ki izgubljajo na svoji odzivnosti, nova, celo bolj razširjena religijska gibanja, pa do podpore niso upravičena (Davie 2000, 71–2). Nasprotniki obstoječe ureditve trdijo, da je pri nas meja za pridobitev državnega prispevka postavljena zelo visoko, poleg tega je v zakonu določena tudi dovoljena rast števila upravičencev. Tako lahko verska skupnost poveča število svojih upravičencev največ za 5 odstotkov na preteklo leto in največ 10 odstotkov v obdobju petih let. Pri nas je druga islamska skupnost že preseгла določeno rast, saj se je število upravičencev že povečalo iz 12 na 14. Tako ostaja pri 14 upravičencih, čeprav bi glede na njeno velikost bila upravičena do sofinanciranja 47 verskih uslužbencev (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 23–4).

Po ZVP je država financirala versko dejavnost tudi s tem, da je posvečene osebe nekaterih verskih skupnosti zaposlovala v svojih organih za opravljanje verske duhovne oskrbe in da je prek posebne proračunske postavke načrtovala gmotno pomoč verskim skupnostim (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 23–4). Vendar je odločba US prepovedala zaposlovanje v javnih bolnišnicah in zaporih, kar vpliva na zgoraj opisan način financiranja.

Tudi glede na zakon iz leta 2007 se lahko verske skupnosti kot pravne osebe zasebnega prava potegujejo za druga sredstva iz državnega proračuna. Pri tem gre predvsem za izvedbo določenih programov na socialnem področju in na področju varstva premične in nepremične kulturne dediščine. Tako je ministrstvo za kulturo sofinanciralo dejavnosti cerkva preko razpisov za spomeniškovarstvene akcije, minister za kulturo in predsednik Slovenske škofovske konferenca pa sta podpisala sporazum, po katerem država sofinancira 70 odstotkov dejavnosti nadškofijskih arhivov v Ljubljani in Mariboru ter škofijski arhiv v Kopru (Čepar 2008, 25).

Kot navaja Rus, je sofinanciranje iz javnih in državnih sredstev vprašljivo s stališča, da morajo neverniki proti svoji volji ali mimo nje financirati versko dejavnost. Še bolj sporno pa

je, da verniki sami ne vzdržujejo finančnega stanja s svojimi lastnimi sredstvi, temveč računajo na sredstva nevernikov in tako na tuj račun uživajo storitve, ki so samo njihove. To se kaže v obliki državnih prispevkov za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje duhovnikov. Sodelovanje med državo in cerkvijo bi se lahko tudi vzdrževalo tudi, če bi se vzpostavilo popolno samofinanciranje. Država bi namreč davkoplačevalcem lahko dala možnost, da ti del svoje dohodnine namenijo posamezni verski skupnosti. Načelo samofinanciranja s tem ne bi bilo kršeno, hkrati pa bi država ponudila pomoč pri zbiranju sredstev (Rus 2001, 60). Med pripravo novega zakona, novembra 2010, je podobno menil tudi sociolog Marjan Smrke. Po njegovih besedah država ni dolžna podpirati nobene verske skupnosti. Prepričan je, da bi bilo nemoralno, da cerkve zahtevajo svoje financiranje od vseh davkoplačevalcev, če odgovornosti za gmotne potrebe ne znajo privzgojiti svojim vernikom. Po njegovem mnenju naj bi bila finančna podpora smotrna le v primerih, ko gre za cerkvene objekte, ki imajo status kulturne dediščine. Med razpravo o pripravi novega zakona se je s tezo Smrketa strinjala tudi predstavnica Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni, Dora Glasford Cimerman. Izpostavila je prakso mormonov, ki desetino svojih prihodkov namenijo svoji cerkvi. Če bi tako pričeli početi vsi verniki, bi bili, po njenih besedah, problemi s financiranjem rešeni. Državnemu financiranju sta nasprotovala tudi predstavnik budistične skupnosti v Sloveniji, Shenphen Rinpoče, in Vlado Began iz Univerzalnega življenja, ki sta prav tako sodelovala na razpravi (Dnevnik 2010, Božič 2010).

Čeprav je bil ZVP podan na presojo ustavnosti prav zaradi financiranja, US financiranja ni prepoznalo kot protiustavnega. Določilo je, da je dopustna gmotna podpora vsake registrirane verske skupnosti, ki ustreza opisu splošno koristne organizacije. Pri tem naj bi skupnost izpolnjevala verske dejavnosti in dejavnosti socialne države. Pri tem je mišljeno zavzemanje za duhovnost in človekovo dostojanstvo v zasebnem in javnem življenju ter za osmišljanje bivanja na področju verskega življenja. Kot drugo pa mora skupnost ponujati širši družbeni prispevek in presegati notranje dejavnosti s tem, da opravlja še kulturne, vzgojne, izobraževalne, solidarnostne, karitativne in druge dejavnosti s področja socialne države (Ustavno sodišče Republike Slovenije 2010, 36). Financiranje tako temelji na podlagi izvajanja socialne dejavnosti, ki jih opravljajo verske skupnosti. Pri tem delu pa so se pojavili tudi očitki javnosti glede splošne koristnosti verskih skupnosti. Tako po mnenju odvetnika in pripadnika Univerzalnega življenja Vlada Begana RKC ne more biti splošno koristna organizacija, saj diskriminira ženske in homoseksualce, se zavzema za smrtno kazen, indoktrinira otroke in odpadnikom grozi s peklom (Ivelja 2010a). Kot je poudaril tudi ob

drugi priložnosti, bi moral zakon točno določiti, da ne morejo biti splošno koristne verske skupnosti, ki v svojem nauku podpirajo ubijanje in ne priznavajo slovenskega pravnega reda kot najvišjega. Nasprotno pa je Nevzet Porić iz Islamske skupnosti RS poudaril, da verske skupnosti vsak dan pomagajo ljudem in s tem izpolnjujejo namen splošno koristne organizacije. Verske skupnosti s pomočjo opravljajo naloge države, temu pa izpostavljena stroga ločenost države in cerkve ne koristi (Ivelja 2010b).

Pri financiranju naj bi vlada po novem načrtovala samo eno proračunsko postavko. Višino določi z vsoto sredstev, ki so bila v zadnjem letu izplačana v okviru socialnega zavarovanja nekaterih verskih uslužbencev, zaposlovanja predstavnikov verskih skupnosti v svojih organih in prek posebne proračunske postavke določene gmotne pomoči verskim skupnostim.¹¹ Pri tem se kot kriterij delitve sredstev upošteva lanskoletne podatke o namenitvi dela dohodnine iz 142. člena Zakona o dohodnini vsem verskim in svetovnonazorskim skupnostim, ki so vpisane v seznam pri Davčni upravi Republike Slovenije. Tako izhodišče predvideva obstoječi kriterij, in sicer kriterij številčnosti. S tem dajejo vsem državljanom, tudi tistim, ki niso pripadniki nobene verske skupnosti, možnost, da podajo oceno o širšem družbenem pomenu poslanstva vsake registrirane skupnosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 24). Tak način naj bi bil smotrni, ker v novem popisu prebivalstva ne bo vprašanja o verski pripadnosti. Zato je najbolj primeren izraz podpore določeni skupnosti podatek o namenjenem delu dohodnine posamezni verski skupnosti (Slovenska tiskovna agencija 2010) Glede na predviden model bi delitev sredstev potekala po načelu: »en glas – en človek«. Pri tem ne bi bilo pomembno, koliko odstotkov dohodnine bi davčni zavezanec namenil verski skupnosti. Prav tako bi lahko svoj glas prispevali tudi tisti, ki dohodkov sploh nimajo. Tu gre za otroke, brezposelne in upokojene (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 14–5). Višina sredstev bi bila tako odvisna od števila posameznikov, ki so določeni skupnosti namenili svoj glas in glede na izhodiščno vsoto, ki bi jo država namenila za versko dejavnost verskih skupnosti (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 17). Glede na izhodišča novega zakona, ki ga je predlagal urad, bi bila skupnostim po novem dovoljena tudi omejena pridobitna dejavnost. To v veliki meri spreminja financiranja in odpravlja prejšnjo anomalijo. Glede na veljavni zakon so namreč skupnosti lahko živele zgolj od darov, donacij in prispevkov družbene skupnosti. Skupnostim je namreč v preteklosti tržna inšpekcija prepovedala opravljati določene pridobitne dejavnosti, kot sta razdeljevanje hrane in varstvo otrok. Poleg tega pa se je pojavljalo tudi veliko vprašanj

---

¹¹ Šlo naj bi za okoli tri milijone evrov.

glede razpolaganja in upravljanja s premoženjem - oddaja nepremičnin in dejavnosti, povezanih z njihovo osnovno dejavnostjo (kot sta tiskanje knjig in prodaja sveč) (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010a, 21–2). Prav tako bi lahko verske skupnosti še vedno enakopravno z drugimi kandidirale na javnih razpisih za financiranje programov s področja socialne države (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 17). Največ nestrinjanj z izhodišči novega zakona je bilo prav na področju financiranja. Verske skupnosti so po eni strani trdile, da je sofinanciranje s strani države tako majhno, da ga lahko zanemarimo. Po drugi strani pa je prišlo tudi do očitkov, da bi z novim modelom lahko ogrozili svobodo vere in druge demokratične vrednote (Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti 2010b, 18). Ena redkih podpor novega načina financiranja med skupinami verskih skupnosti je prišla s strani Slovenske muslimanske skupnosti (Dnevnik 2010). To pomeni, da bodo večje skupnosti še naprej izdatneje financirane, vendar pa naj bi bilo hkrati poskrbljeno za več preglednosti in družbene pravičnosti (Ivelja 2010c).

2.4.2. Rešitve zakona

Odločba US je omogočala več rešitev: od minimalne spremembe razveljavljenih členov, do ponovno novega zakona. Na uradu so bili še na začetku novembra prepričani, da bodo šli v pripravo novega zakona - ZVSS, ki bo popolnoma nadomestil obstoječi ZVP.

Odzivi na izhodišče novega zakona so bili različni. Svežemu zakonu so najbolj nasprotovale tri vodilne religije v Sloveniji: RKC, Pravoslavna cerkev in Slovenska muslimanska skupnost. Izvenparlamentarna stranka Nova Slovenija jih je označila za neustrezne ter brez strokovne in pravne podlage. Pomenile naj bi odklonilen odnos države do vseh verskih skupnosti v Sloveniji, načrtno rušenje verskih skupnosti in norčevanje iz vernikov (Slovenska tiskovna agencija 2011). Proti ZVP so tudi v Svetu krščanskih cerkva¹² in v slovenski islamski skupnosti, kjer menijo, da je nov zakon le nova politična instrumentalizacija religije in cerkva. Prepričani so, da ni razloga za pisanje novega zakona, saj je ZVP razen v dveh določilih skladen z ustavo, zato se omenjene skupnosti zavzemajo le za popravilo obstoječega zakona. Nad pripravo novega zakona je bil presenečen tudi ljubljanski metropolit Anton Stres, ki je prepričan, da bi za pripravo novega zakona potrebovali utemeljene razloge. Kot pravi, je zakon v skladu z ustavo, razen v razveljavljenih členih in je odločitev za pisanje novega zakona izredno presenetljiva (Škrinjar in Karba 2010). Z obstojem na starem zakonu se je strinjal tudi nekdanji direktor urada dr. Drago Čepar. Čepar

---

¹² Združenje RKC, Evangeličanske cerkve in Srbska pravoslavna cerkev.

je celo vztrajal, da glede na izrek US uradu ne bi bilo potrebno na novo napisati razveljavljenih določil. Prav tako po navedbah tajnika Slovenske konference dr. Andreja Sajeta urad nima nobene strokovne podlage za pripravo novega zakona. Po besedah tajnika Slovenske konference dr. Andreja Sajeta bi predlagani model financiranja pomenil korenit poseg v versko svobodo. Velika razpršenost sredstev bi namreč ogrozila uživanje svobode vere in splošno koristne dejavnosti cerkva. Proti spremembi pa se je izrekel tudi Shenpen Rinpoče iz budistične skupnosti (Ivelja 2010b). V islamski skupnosti so prepričani, da je obstoječi zakon zadosten in bi bilo potrebno upoštevati zgolj pripombe, ki jih je podalo US. Sicer ne zanikajo, da nekatere teze niso dobre, vendar bi bilo potrebno upoštevati zgolj tiste, ki so sprejemljive za večino skupnosti (Božič 2010). Ob številnih nestrinjanjih glede pisanja novega zakona je potrebno na tem mestu poudariti, da je res, da je US razveljavilo zgolj dve določili, vendar to še ne pomeni, da je preostanek zakona v skladu z ustavo, saj o nekaterih delih US sploh ni odločalo. Poleg tega je imel UVS proste roke, ali bo šel zgolj v popravilo razveljavljenih členov ali v pripravo novega zakona.

Po ostri razpravi glede novega zakona se je proti koncu novembra direktor UVS odločil, da novega zakona, kljub veliki vnemi, ne bo. Po izmenjavi mnenj s predstavniki verskih skupnosti in državljani so se na uradu namreč odločili, da bodo šli zgolj v popravek ZVP. Tega naj bi popravili samo v delu registracije in zaposlovanja duhovnikov v zaporih in bolnišnicah (Božič 2010). Način financiranja, ki se je omenjal med pripravo izhodišč novega zakona, naj bi kljub številnim nestrinjanjem zaživel. Po besedah Guliča pa bodo na uradu šli v zelo dolgo prehodno obdobje, ki bo trajalo približno pet let (Božič 2010).

2.4.2.1 Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o verski svobodi

Prvi ukrep po razveljavitvi nekaterih določil zakona je bil predlog novele zakona o verski svobodi, ki ga je 8. julija v DZ vložila skupina 29 poslank in poslancev Liberalne demokracije Slovenije, Socialnih demokratov, Demokratične stranke upokojencev Slovenije, Zaresa in nepovezanih poslancev s prvopodpisanim Antonom Anderličem iz Liberalne demokracije Slovenije, s katerim bi spremenili veljavni ZVS. Predlog ne pomeni novega zakona, temveč zgolj popravke starega. Enako ostaja tudi ime. Prav tako je novela koalicijsko usklajena in temelji na osnutkih, ki jih je pripravil UVS oziroma povzema predloge, ki jih je urad v javni razpravi že ponudil verskim skupnostim. Vendar, kot poudarjajo pripravljavci, so v njej upoštevali stvari, ki so bile zavrnjene v času razprave o izhodiščih o spremembi zakona. Kot je povedal Anderlič, naj bi šlo za spremembe, ki sledijo odločbi US. Zakon naj ne bi bil ideološko naravnani in naj ne bi posegal v sistemske rešitve, temveč naj bi bil, nasprotno,

izredno praktičen (Slovenska tiskovna agencija 2011). Predlog spremembe zakona bo DZ obravnaval septembra.

Novosti predloga zakona o verski svobodi:

- Versko skupnost lahko registrira že skupina desetih ljudi (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakon o verski svobodi, 5. čl.).
- Podlaga za financiranje preide iz popisa prebivalstva na namenjen del dohodnine (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakon o verski svobodi, 13. čl.).
- Status svetovnonazorskih skupnosti se izenači s statusom verskih skupnosti (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakon o verski svobodi, 9. čl.).
- Država preneha z zaposlovanjem duhovnikov v državnih ustanovah; vojski, policiji, bolnišnicah in zaporih (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakon o verski svobodi, 11. čl.).
- Delavci, pripadniki določene verske skupnosti, imajo v času verskih praznikov pravico do treh dni rednega dopusta ali pa lahko v ta namen porabijo nadure (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakon o verski svobodi, 14. čl.).

Glede na prejšnji predlog urada se spremeni način registracije, saj se minimum članov, ki so potrebni za registracijo, dvigne iz treh na deset. Glede financiranja novela ostaja pri prejšnjem predlogu, in sicer, da bi porazdelitev 2,5 milijona proračunskih sredstev bilo odvisno od deleža tistih, ki bi del sredstev od svoje dohodnine namenili določeni verski skupnosti. Novela sicer določa triletno prehodno obdobje k novemu načinu financiranja, z dobljenem denarjem pa bi verske skupnosti lahko tudi same plačevale prispevke svojih zaposlenih. Država tako ne bi več sofinancirala plačevanja prispevkov za socialno varnost verskih uslužbencev. Novela tudi enači verske skupnosti z svetovnonazorskimi skupnostmi oziroma skupnostmi, ki jih povezuje določen svetovni nazor, vendar niso verske narave (Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakon o verski svobodi). S tem bi svetovnonazorske skupnosti dobile enake pravice kot verske skupnosti, to dejstvo pa je med verskimi skupnostmi že med javno razpravo povzročilo precej vroče krvi. Glede na prebrano je videti, da spremembe zakona posegajo tudi v tista področja, za katere US ni zahtevalo sprememb (US je kot protiustavno spoznalo le način ustanovitve verske skupnosti in zaposlovanje duhovnikov v javnih ustanovah). Že iz javne razprave je bilo razvidno, da

večina cerkva in verskih skupnosti, zlasti pa največje, niso naklonjene kakršnemu koli radikalnemu spreminjanju usmeritev komaj dobro uveljavljenega zakona o verski svobodi. Tako je mogoče sklepati, da se tudi z novim predlogom zakona o verski svobodi ne strinjajo. Tu moram ponovno izpostaviti, da US tudi ni naročilo popravilo zgolj razveljavljenih členov, temveč je ZVS pustilo odprto odločitev, ali bo šel v pripravo novega zakona.

Sicer pa večina verskih skupnosti v dveh mesecih, ko je bila novela vložena v proceduro, z novelo ni bilo seznanjenih oziroma je še niso preučile (Slovenska tiskovna agencija 2011). Večina verskih skupnosti je že pred vpogledom v novelo napovedala, da jo bodo podprli le v primeru, če novela spreminja zakon samo v delih, ki ga je določilo US, v nasprotnem primeru pa bo naletela na neodobranje. Skladne pa so si bile tudi v tem, da gre za preusmerjanje pozornosti iz politične krize vladajoče koalicije na polje kulturnega boja (Družina 2011). V RKC so po pregledu novele povedali, da spreminjanje financiranja predstavlja zgolj predvolilno provokacijo, saj je financiranje verskih skupnosti, posebej RKC, vedno hvaležna tema, zato so se vzdržali nadaljnjih komentarjev. Pozitivno je novelo sprejela le Slovenska muslimanska skupnost, ki je prepričana, da odpravlja neskladnost z ustavo in uvaja zanimive rešitve glede financiranja, v Islamski skupnosti pa so do sprememb ravnodušni, saj menijo, da sprememba zakona za njih ne bo imela večjih posledic. Tako verske skupnosti kot strokovnjaki pa v sprejem novele dvomijo (Kolednik in Kovač 2011).

3 Sklep

Področje urejanja pravnega položaja verskih skupnosti je bilo pri nas večji del zadnjih desetletij močno zanemarjeno in postavljeno na stranski tir. Tako je bil več kot trideset let v veljavi zakon, ki verskih skupnosti niti ni definiral, in posledično je bila njegova razlaga ter uporaba prepuščena sami pristojni instituciji. Ta se je odločala glede na svoje trenutne vzgibe ali pa se na pozive verskih skupnosti sploh ni odzivala. Verske skupnosti so tako v zadnjih petdesetih letih imele pestro zgodovino, tako kar zadeva samo pridobitev statusa verske skupnosti kot tudi urejanje vseh elementov, ki sovpadajo s tem področjem. Zapostavljanje pravnega položaja verskih skupnosti kaže tudi dejstvo, da sam pristojni organ do roka, ki mu ga je postavilo US, ni popravil spornih členov. Tako so za najmanj tri mesece zavladali nejasni pogoji in postopki registracije ter zaposlovanja duhovnika, saj so z 8. junijem sporni člani ZVS prenehali veljati. Skupina poslank in poslancev je sicer v DZ po enem mesecu ustavne praznine vložila predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o verski

svobodi, vendar ga bo parlament obravnaval šele septembra. Glede na manjšino, ki jo ima vlada v DZ in veliko nestrinjanje verskih skupnosti pa je skoraj utopično pričakovati, da bo novela sprejeta. Pri tem ne moremo spregledati dejstva, da popravke sedanjega zakona v DZ ni vložila vlada, čeprav je dolžnost za popravek ležala na vladnem uradu, temveč skupina poslancev, ki jih niti ne moremo šteti za koalicijske.

Tukaj lahko sklenem, da je pri določanju pravnega položaja ter pravic in dolžnosti verskih skupnosti v zadnjih desetletjih odločilno vlogo igrala politika. V socialističnem sistemu iz razloga nadzora pri nas največje RKC, v samostojni Sloveniji pa predvsem kot vzvod za dokazovanje politične moči. Tudi na področju verskih skupnosti se je namreč bil in se še vedno bije oster razkol med levim in desnim blokom. To kaže tudi dejstvo, da je bila naša levica ves čas proti trenutno aktualnemu zakonu, ki ga je sprejela takrat desna vlada, in je takoj po sprejetju sprožila postopek za oceno ustavnosti zakona. Po odločbi US, ki je kot sporna spoznala samo registracijo in zaposlovanje duhovnikov, je leva stran končno videla priložnost za nov zakon, čeprav jim je US naložilo le popravo spornih členov. Tu je upravičen ugovor, da US ni preučevalo vseh členov in prav tako ni prepovedalo spremembo celotnega zakona. Kljub temu do novega zakona, večinoma zaradi nasprotovanja verskih skupnosti, ni prišlo. S tem pa je izginil tudi entuziazem za popravo posameznih členov. Vsekakor se v različnih pogledih desnice in levice na verske skupnosti pri nas vidi različno dojetje ločitve države od cerkve. Prepričana sem, da se je s prenehanjem zaposlovanja duhovnikov v državnih organih, ki ga je prinesla odločba US, zgodil velik korak k večji ločitvi države in cerkve. Vendar bosta na področju financiranja država in cerkev še vedno povezani, če se bo za to odločila vlada, ki bo na oblasti. Tu naj še poudarim, da je med registriranimi verskimi skupnosti mogoče zaznati strah in nastrojenost proti novim skupnostim, ki bi želele vstopiti v njihov krog privilegijev. S tem bi si morale že tako majhno podporo države še dodatno deliti. To se je pokazalo pri nasprotovanju novemu zakonu, ki bi olajšal registracijo novim verskim skupnostim in v isti rang umestil še svetovnonazorske skupnosti.

Principa svobode vere in ločitve države in cerkve sta v praksi izredno težko izvedljiva, čeprav sta zapisana v večini ustav zahodnih družb. Prav tako tudi naša ustava določa načelo ločitve in načelo enakopravnosti ter svobodnega delovanja. Kljub pravni opredelitvi pa se v javnosti še vedno pojavljajo različne interpretacije. Kar pa je še pomembnejše, prihaja do različnih razlag med akterji, ki so vključeni v urejanje formalnega področja pri nas. To pa lahko pripelje do občutka neenakopravnosti in kršenja pravic pri določenem akterju, najpogosteje pri manjših verskih skupnostih ali pri državljanih, ki ne podpirajo nobene verske

skupnosti. Prav tako sta načeli verske svobodi in ločitve države in cerkve v demokratični državi težko dejansko vzporedno izvedljiva. Pogosto posegata eden v drugega in tako brišeta meje, ki določajo, do katere stopnje gre še za priznavanje posameznega principa in še ne do kršenje drugega. Ideje o enakopravnosti in svobodnem delovanju vseh verskih skupnosti in hkrati ostri ločitvi države iz verskega področja so izredno težko izvedljive. Enakopravnost med verskimi skupnostmi pri nas, pri kateri ima RKC več kot polovično podporo prebivalstva, in med ostalimi skupnostmi, med katerimi nobena nima več kot 5-odstotne podpore, je težko dosegljiva. Na to je odločilno vplivala zgodovina in razvoj naroda, ki je dolgo obdobje živel v izključno katoliški kulturi. Do enakega zaključka pridemo pri financiranju. Podporo države, če se jo priznava, je smotrno razdeljevati glede na razmerje državljanov, ki podpirajo posamezno versko skupnost. Tu pa ponovno pridemo do tega, da velika večina denarja gre RKC. Tako kot bi bilo sporno, da bi denar davkoplačevalcev šel samo v roke manjših verskih skupnosti. Prav tako pa je po drugi strani tudi sporno, da morajo neverniki podpirati verske institucije. S tega stališča bi bilo najbolj smiselno, da bi se verske skupnosti financirale iz prispevkov in darov vernikov, in ne s strani države. Vendar se iz te perspektive zadeva zaplete, ko pridemo do duhovnikov, ki jim je to edini poklic, in do duhovne oskrbe v javnih ustanovah. Sklenem lahko, da gre vsekakor za izredno težavno področje, polno različnih interpretacij, videnj in interesov. Ureditev tega na način, ki bi odgoval vsem vpletenim v formalno urejanje religijskega področja v Sloveniji, je tako malo verjeten in vsekakor še daleč stran od idealnega stanja.

Literatura

Božič, Anže. 2010. Zakon o verski svobodi bodo popravljali, ne pisali na novo. *Delo*, 24. november. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/130272> (15. maj 2011).

Čepar, Drago. 2008. Država in vera – stanje in ustavnosodna presoja. V *Država in vera v Sloveniji*, ur. Drago Čepar, 15–36. Ljubljana: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti.

Črnič, Aleš. 2001. Definiranje religije. *Teorija in praksa* 38 (6): 1004–1016.

--- in Gregor Lesjak. 2003. Religious Freedom and Control in Independent Slovenia. *Sociology of Religion* 64 (3): 349–366.

Davie, Grace. 2005. *Religija v sodobni Evropi: mutacija spomina*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Dnevnik. 2010. Pred prazniki še zadnja debata o državi in veri, 25. november. Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/1042405674 (15. maj 2011).

Družina. 2011. Pred novim »kulturnim bojem«, 15. junij. Dostopno prek: <http://www.druzina.si/icd/spletnastran.nsf/all/97D909FB01752831C12578B00021A084?OpenDocument> (15. julij 2011).

Dragoš, Srečko. 2001. Cerkev/država: ločitev ali razločitev. V *Država in Cerkev: laična država kot jamstvo. Od Ogleja do Haiderja: politične delitve in odnosi s sosedi*, ur. Ivan Hvala, 41–55. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Flere, Sergej 1995. Tipi verskih skupnosti. V *Religija in sodobna družba*, ur. Sergej Flere in Marko Kerševan, 88–98. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Ivelja, Ranka. 2010a. Na vladnem uradu za verske skupnosti odločbo ustavnega sodišča o zakonu o verski svobodi še vedno preučujejo. *Dnevnik*, 26. julij. Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042376305 (15. maj 2011).

--- 2010b. Ustavna odločba omogoča različne zakonske rešitve. *Dnevnik*, 30. september. Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/novice/aktualne_zgodbe/1042391770 (15. maj 2011).

--- 2010c. O financiranju verskih in drugih skupnosti bodo soodločali državljani. *Dnevnik*, 30. oktober. Dostopno prek: http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/1042399375 (15. maj 2010).

Kerševan, Marko. 1995. Religija in Slovenci. V *Religija in sodobna družba*, ur. Sergej Flere in Marko Kerševan, 88–98. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Kolednik, Aleksander in Aleksandra K. Kovač. 2011. *Za Katoliško cerkev provokacija, Islamski skupnosti je vseeno*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/za-katolisko-cerkev-provokacija-islamski-skupnosti-je-vseeno/260921> (15. julij 2011).

Legat-Čož, Nina. 2001. Pravni položaj verskih skupnosti v Republiki Sloveniji. V *Država in Cerkev: laična država kot jamstvo. Od Ogleja do Haiderja: politične delitve in odnosi s sosedi*, ur. Ivan Hvala, 66–9. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Lesjak, Gregor. 2007. *Skica slovenske (novo)religijske tranzicije*. Dostopno prek: <http://www.religije.info/DrzavaCerkev/index.htm> (15. april 2011).

Melton, J. Gordon. 2004. An Introduction to New Religions. V *The Oxford Handbook of New Religious Movements*, ur. James R. Lewis, 16–35. Oxford: University Press.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o verski svobodi (ZVS-A). 2011. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=101&st=a&epa=1911-V&mandate=-1&unid=PZ|EEC9FD78335613C5C12578AE003CE952> (10. avgust 2011).

Prepeluh, Urška. 2004. Nova ureditev svobode religije v Sloveniji. V *Sveto in svetno*, ur. Lovro Šturm, Simona Drenik in Urška Prepeluh, 179–204. Celje: Mohorjeva družba.

--- in Lovro Šturm. 2004. Pregled veljavne slovenske pravne ureditve. V *Sveto in svetno*, ur. Lovro Šturm, Simona Drenik in Urška Prepeluh, 113–178. Celje: Mohorjeva družba.

Rus, Veljko. 2001. Državne finance in katoliška cerkev. V *Država in cerkev: laična država kot jamstvo. Od Ogleja do Haiderja: politične delitve in odnosi s sosedi*, ur. Ivan Hvala, 59–61. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Šinkovec, Janez. 2001. Rimokatoliška cerkev in politika. V *Država in cerkev: laična država kot jamstvo. Od Ogleja do Haiderja: politične delitve in odnosi s sosedi*, ur. Ivan Hvala, 21–26. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Škrinjar, Klara in Dejan Karba. 2010. Že na začetku očitki o politizaciji vere. *Delo*, 15. november. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/129043> (15. maj 2010).

Šturm, Lovro. 2004. Laična država in verska svoboda. V *Sveto in svetno*, ur. Lovro Šturm, Simona Drenik in Urška Prepeluh, 9–16. Celje: Mohorjeva družba.

Slovenska tiskovna agencija. 2010. *Gulič: Nov zakon o verskih in svetovnonazorskih skupnostih ohranja dobre sedanje rešitve*. Dostopno prek: <http://www.sta.si/vest.php?s=s&id=1572077&q=GULI%C4%8C> (15. maj 2010).

--- 2011. *Novela zakona o verski svobodi v parlamentarni proceduri*. Dostopno prek: <http://www.sta.si/vest.php?s=s&id=1648279&q=SPC> (15. julij 2011).

Stres, Anton. 2010. *Izjava ob odločbi Ustavnega sodišča U-I-92/07-23*. Dostopno prek: <http://aktualno.rkc.si/?id=10549&fmod=0> (27. april 2011).

Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti. Dostopno prek: <http://www.uvs.gov.si/si/> (3. april 2011).

--- 1994. *Verske skupnosti v Sloveniji*. Ljubljana: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnost.

--- 2010a. *Izhodišča za pripravo Zakona o verskih in svetovnonazorskih skupnostih (teze)*. Dostopno prek: http://www.uvs.gov.si/fileadmin/uvs.gov.si/pageuploads/Zakonodaja/predpisi_v_pripravi/povzetek_javne_razprave.pdf (28. april 2011).

--- 2010b. *Povzetek javne razprave o izhodiščih za prenovu Zakona o verski svobodi*. Dostopno prek: http://www.uvs.gov.si/fileadmin/uvs.gov.si/pageuploads/Zakonodaja/predpisi_v_pripravi/ZVSS_1_.pdf (28. april 2011).

Ustava Republike Slovenije. 2008. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Ustavno sodišče Republike Slovenije. 2010. *Odločba št. U-I-92/07*. Ur. l. RS 46/2010 (15. april 2010).

Zakon o verski svobodi (ZVS). Ur.l. RS 14/2007 (3. marec 2007).

Priloge

Priloga A: Členi Ustave RS, ki govorijo o veri in verskih skupnostih

7. člen

Država in verske skupnosti so ločene.

Verske skupnosti so enakopravne; njihovo delovanje je svobodno.

14. člen

(enakost pred zakonom)

V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katerikoli drugo osebno okoliščino.

Vsi so pred zakonom enaki.

16. člen

(začasna razveljavitev in omejitev pravic)

S to ustavo določene človekove pravice in temeljne svoboščine je izjemoma dopustno začasno razveljaviti ali omejiti v vojnem in izrednem stanju. Človekove pravice in temeljne svoboščine se smejo razveljaviti ali omejiti le za čas trajanja vojnega ali izrednega stanja, vendar v obsegu, ki ga tako stanje zahteva, in tako, da sprejeti ukrepi ne povzročajo neenakopravnosti, ki bi temeljila le na rasi, narodni pripadnosti, spolu, jeziku, veri, političnem ali drugem prepričanju, gmotnem stanju, rojstvu, izobrazbi, družbenem položaju ali katerikoli drugi osebni okoliščini.

Določba prejšnjega odstavka ne dopušča nobenega začasnega razveljavljanja ali omejevanja pravic, določenih v 17., 18., 21., 27., 28., 29. in 41. členu.

41. člen

(svoboda vesti)

Izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju je svobodno.

Nihče se ni dolžan opredeliti glede svojega verskega ali drugega prepričanja.

Starši imajo pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo. Usmerjanje otrok glede verske in moralne vzgoje mora biti v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo ter z njegovo svobodo vesti, verske in druge opredelitve ali prepričanja.

46. člen

(pravica do ugovora vesti)

Ugovor vesti je dopusten v primerih, ki jih določi zakon, če se s tem ne omejujejo pravice in svoboščine drugih oseb.

63. člen

(prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti ter prepoved spodbujanja k nasilju in vojni)

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti.

Protiustavno je vsakršno spodbujanje k nasilju in vojni.

123. člen

(dolžnost sodelovanja pri obrambi države)

Obramba države je za državljane obvezna v mejah in na način, ki ga določa zakon.

Vir: Ustava Republike Slovenije (2008).

Priloga B: Registrirane verske skupnosti v Sloveniji

Zaporedna številka vpisa	Ime	Naslov sedeža	Leto vpisa v evidenco verskih skupnosti
1.	Katoliška Cerkev	Ciril Metodov trg 4, Ljubljana	1976
2.	Evangelikičanska Cerkev v RS	Slovenska ulica 15, Murska Sobota	1976
3.	Judovska skupnost Slovenije – Judovska občina Ljubljana	Tržaška cesta 2, Ljubljana	1976
4.	Zveza baptističnih cerkva v RS	Janševa cesta 1, Celje	1976
5.	Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško-Ljubljanska	Gruberjevo nabrežje 20, Ljubljana	1976

6.	Islamska skupnost v RS	Pruletska cesta 4, Ljubljana	1976
7.	Binkoštna cerkev v RS	Trdinova ulica 27, Novo mesto	1976
8.	Krščanska adventistična cerkev	Njegoševa cesta 15, Ljubljana	1976
9.	Jehove priče – krščanska verska skupnost	Groharjeva ulica 22, Kamnik	1976
10.	Kristosova cerkev bratov	Mali vrh 1a,	1981
11.	Novoapostolska cerkev v Sloveniji	Glavni trg 3, Maribor	1982
12.	Svobodna cerkev v RS	Stagne 18, Zasip	1983
13.	Skupnost za zavest Krišne	Žibertova ulica 27, Ljubljana	1983
14.	Svobodna katoliška cerkev	Linhartova cesta 64, ljubljana	1984
15.	Mednarodna šola Zlatega rožnega križa LECTORIUM ROSICRUCIANUM	Celovška cesta 280, ljubljana	1987
16.	Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni	Celovška cesta 43, Ljubljana	1991
17.	Univerzalno življenje	Celovška cesta 87, ljubljana	1991
18.	Združitevna Cerkev	Dolenjska cesta 419, Škofljica	1991
19.	Nacionalna Bahajska skupnost v RS	Bohinjčeva ulica 8, Ljubljana	1992
20.	Ordo Templi Orientis	Kotnikova ulica 21, Ljubljana	1992
21.	Reformatorska krščanska cerkev Slovenije	Motvarjevci	1993
22.	Šri Radhakunda – Skupnost za zavest Šri Gourange	Labor 46	1994
23.	Makedonska pravoslavna skupnost v RS »Sveti Kliment	Hruševska 43d, Ljubljana	1994

	Ohridski«		
24.	Buddha Dharma – Zveza budistov v RS	Hajdoše 68, Ptuj	1995
25.	Scientološka cerkev	Ulica za gradom 21, Koper	1995
26.	Cerkev Jezusa Kristusa »Živa voda«	Pot k izviru 23, Portorož	1995
27.	Krščanski center Nova Generacija	Ulica Franca Mlakarja 3, Ljubljana	1995
29.	Mednarodna krščanska skupnost	Cesta v Lipovce 20, Log pri Brezovici	1997
30.	Bela Gnostična Cerkev	Poljšica pri Podnartu 8	1999
31.	Sakrament Prehoda	Ulica bratov Greifov 14, Maribor	1999
32.	Krščanska cerkev Kalvarija	Hribarjeva 8, Celje	2003
33.	Budistična kongregacija Dharmaling	Melikova ulica 1, Ljubljana	2003
34.	Hinduistična verska skupnost v Sloveniji	Derčeva ulica 41, Ljubljana	2003
35.	Krščanski Center Ljubljana	Ob železnici 18, Ljubljana	2003
36.	Univerzalna verska skupnost vzhajajočega sonca	Hočko Pohorje 64	2003
37.	Realjanska religija v Sloveniji	Dunajska cesta 106, Ljubljana	2004
38.	»Cerkev Nove zaveze« - Slovenija	Cesta na Barju 7, Verd	2004
39.	Sveta Cerkev Annasann	Novi trg 16, Celje	2004
40.	Reformirana evangelijska cerkev	Polje cesta VI 10, Ljubljana	2004
41.	Slovenska muslimanska skupnost	Pražakov ulica 14, Ljubljana	2006
42.	Cerkev Novo Življenje	Industrijska ulica 2,	2006

		Murska Sobota	
43.	Duhovna skupnost Oriš – energij narave	Trška cesta 91, Podčetrtek	2007

*Verska skupnost pod zaporedno številko 28 je bila z odločbo z dne 4. 10. 2010 izbrisana iz registra.

Vir: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti.

Priloga C: Sporazumi s posameznimi verskimi skupnostmi

1. V letu 1999 je Vlada RS s Škofovsko konferenco Rimskokatoliške cerkve v Republiki Sloveniji podpisala Soglasje o pravnem položaju Rimskokatoliške cerkve v RS.

2. V letu 2000 je Vlada RS z Evangeličansko cerkvijo AV v Republiki Sloveniji podpisala sporazum o pravnem položaju. Za sklenitev sporazumov z Vlado RS so izrazile interes tudi druge verske skupnosti.

3. V letu 2000 je Vlada RS podpisala s Slovensko škofovsko konferenco Sporazum o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski.

4. V letu 2000 je Vlada RS podpisala tudi z Evangeličansko cerkvijo v RS Sporazum o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski.

5. Dne 14. 12. 2001 je Vlada RS podpisala Sporazum med Svetim sedežem in Republiko Slovenijo o pravnih vprašanjih.

6. Dne 17. 3. 2004 je Vlada RS z Binkoštno cerkvijo v Republiki Sloveniji podpisala Sporazum o pravnem položaju Binkoštno cerkve v Republiki Sloveniji.

7. Dne 9. 7. 2004 je Vlada RS s Srbsko pravoslavno cerkvijo – Metropolijo Zagrebško – Ljubljansko podpisala Sporazum o pravnem položaju Srbske pravoslavne cerkve.

8. Dne 9. 7. 2007 je Vlada RS z Islamsko skupnostjo v Republiki Sloveniji podpisala Sporazum o pravnem položaju Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji.

9. Dne 4. 7. 2008 je Vlada RS z Budistično kongregacijo Dharmaling podpisala Sporazum o pravnem položaju Budistične kongregacije Dharmaling.

Vir: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti.

Priloga Č: Zakonski predlogi med zakonoma ZPPVS in ZVS med leti 1996 in 2006

- Predlog zakona o verskih skupnostih (Zmago Jelinčič pl.) 1996
- Predlog Zakona o verskih skupnostih (Vlada RS) 1998
- Dopolnitev izvajanja. 6 člena Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v RS (generalni sekretar Vlade RS) 18. 7. 2006
- Predlog Zakona o verski svobodi in verskih skupnostih (Aleš Gulič) 2005 prvi postopek, zavrnitev 25. 10. 2005
- Predlog Zakona o verski svobodi in verskih skupnostih (Aleš Gulič) 2006 drugi postopek, zavrnitev 24. 4. 2006

Vir: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti.

Priloga D: Kronološki pregled sprejetja ZVS

- 2004: Osnutek predloga Zakona o verski svobodi in verskih skupnostih
- 25. 5. 2006: Prva obravnava v državnem zboru RS
- 1. 7. 2006: Druga obravnava v državnem zboru RS
- 19. 12. 2006: Tretja obravnava v državnem zboru RS
- 2. 2. 2007: Državni zbor RS med ponovnim odločanjem z absolutno večino sprejme ZVS
- 16. 2. 2007: ZVS je objavljen v Uradnem listu RS
- 3. 3. 2007: ZVS stopi v veljavo
- 3. 6. 2007: ZVS se začne v celoti uporabljati

Vir: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti.